

 ONDER DE LOEP

Modernisering burgerlijke stand dankzij DABS

 NIEUWS VAN HET GEWEST

Brusselse en Parijse mobiliteitsbeleid aan elkaar afgetoetst

 ACTUALITEIT

De organieke wet moderniseert de OCMW's

Nieuwsbrief

Stad en Gemeenten van Brussel-Hoofdstad

Engageren de jongeren zich echt niet meer in de politiek?

Nr. 112

AFGIFTEKANTOOR : BRUSSEL X
TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
FEBRUARI-MAART 2019
ERKENNINGSNUMMER P 921662

400

TOITS | DAKEN

“HET EINDE VAN DAKLOOSHEID,
OP ONS EENTJE GERAKEN WE ER NIET”

- Timothy, van vzw
Straatverplegers

We hebben u - politieke mandatarissen en ambtenaren - nodig om
een eind te maken aan dakloosheid in het Brussels Gewest.

Het begint bij uw gemeente, in uw gemeente.

**Verschillende gemeentebesturen en OCMW's engageren zich reeds, waarom ook u niet ?
Contacteer ons !**

@ 400toits.daken@gmail.com

400toits-daken.com

De campagne 400Daken heeft als doelstelling 400 woonsten te vinden tegen eind 2020 voor de dakloze mensen die op straat slapen en een eind te maken aan dakloosheid in Brussel.

NIEUWE ORGANIEKE WET : NAAR EEN MODERNISERING VAN HET BESTUUR VAN DE BRUSSELSE OCMW'S

Na zowat 43 jaar zijn we verheugd om een aanpassing van de organieke OCMW-wet te mogen verwelkomen. Terwijl in Wallonië en Vlaanderen de hervormingen reeds waren goedgekeurd, kreeg Brussel eindelijk zijn hervorming, ondanks de complexiteit van de materie aangezien het nog steeds gedeeltelijk een federale materie is.

Het kader werd grondig gewijzigd. Het OCMW als instelling is geëvolueerd. Zo was er ook de semantische verschuiving in het Frans van het begrip 'aide sociale' naar 'action sociale'. Het huidige algemene institutionele kader verschilt van dat van 1976 in een heel andere sociale

context: gemeenten met een verarmde bevolking en anderzijds heel wat bijkomende taken voor de OCMW's.

Ten eerste voorziet de tekst in **een vereenvoudiging van de administratieve controle**, uitgaande van de vaststelling dat de huidige regels en procedures de werklust van de OCMW's aanzienlijk verzwaren.

We zijn ook tevreden dat **het dubbele toezicht verdwijnt**. Het zal beperkt blijven tot dat van de Brusselse ministers als Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, ook al blijft het bijzonder goedkeuringstoezicht – in handen van de gemeenteraad – onder meer voor de begroting en de rekeningen van toepassing.

Het verheugt ons dat het personeelsbeleid verduidelijkt werd, aangezien elk OCMW in de hoofdstad een directeur personeelszaken en een directeur sociale actie zal moeten benoemen, wiens rol duidelijk omschreven is. Hetzelfde geldt voor de secretaris-generaal en de financieel directeur. De OCMW's zullen ook een directiecomité moeten oprichten om de eenheid in het bestuur van de verschillende diensten en de samenhang van het management te waarborgen.

Naarmate hun rol zich uitbreidde, vereiste het beheer – in het bijzonder op financieel vlak – van de OCMW's een aangepaste controle. De urgentie, die afhangt van de hulpbehoevendheid van het publiek, impliceert om voor de hand liggende redenen van efficiëntie ook dat flexibiliteit de kern van de actie van het OCMW vormt.

We zijn ons hier uiteraard terdege bewust van **de spanning tussen de flexibiliteit** die nodig is om doeltreffend te kunnen inspelen op de behoeften en **de noodzakelijke omkadering** voor een instelling die een essentiële schakel is geworden in het Belgische sociale weefsel. Wij willen hier de nadruk leggen op het subtiele evenwicht dat moet worden gevonden om **de noodzakelijke onafhankelijkheid** van de acties van een gespecialiseerde instelling te behouden en tegelijkertijd bruggen te slaan voor mogelijke **samenwerking** met andere instellingen, waarvan de eerste uiteraard de gemeenten zijn.

Jean SPINETTE & Michel COLSON,
Medevoorzitters van de Federatie van Brusselse OCMW's

Nr. 112

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
FEBRUARI-MAART 2019

DIRECTIE:

Corinne François

COÖRDINATIE:

Vincent Dewez

REDACTIE:

Sophie Van Den Berghe, Clara Van Reeth,
Vincent Dewez, Olivier Evrard, Philippe
Delvaux, Alter Echo, Natagora, Code

VERTALING:

Liesbeth Vankelecom, AV Translations

ABONNEMENTEN:

02 238 51 49

welcome@brulocalis.brussels

RECLAME:

Target Advertising

02 880 59 14 of 081 55 40 78

www.targetadvertising.be

FOTO COVER:

© Shutterstock

Cette revue existe aussi en français. Si vous souhaitez recevoir le Trait d'Union, contactez notre secrétariat: welcome@brulocalis.brussels

Sinds 2002 is Nieuwsbrief-Brussel integraal beschikbaar op www.brulocalis.brussels

BRULOCALIS, Vereniging Stad en Gemeenten van Brussel

Aarlenstraat 53 bus 4 - 1040 Brussel

Tel 02 238 51 40 - Fax 02 280 60 90

welcome@brulocalis.brussels

www.brulocalis.brussels

INHOUD

ACTUALITEIT

STRIJD TEGEN TERRORISME MAG BEROEPSGEHEIM NIET OP DE HELLING ZETTEN 5

ONDER DE LOEP

WILLEN JONGEREN ZICH NIET LANGER POLITIEK ENGAGEREN? 6-8

ONZE GEMEENTEN

ZIJN UW OVERHEIDSOPDRACHTEN ETHISCH VERANTWOORD?..... 9-11

ACTUALITEIT

DE NIEUWE ORGANIEKE WET MODERNISEERT HET MANAGEMENT VAN DE OCMW'S 14-17

ONDER DE LOEP

HERVORMING VAN HET BWRO: STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENINGEN: EEN WARE FACELIFT.....18-23

NIEUWS VAN HET GEWEST

HET BRUSSELSE EN HET PARIJSE MOBILITEITSBELEID AAN ELKAAR AFGETOETST 24-26

NIEUWS VAN HET GEWEST

STADSDUIVEN IN BRUSSELSE GEMEENTEN: ZIJN ER ETHISCHE EN DUURZAME OPLOSSINGEN? 27-28

ONDER DE LOEP

MODERNISERING VAN DE BURGERLIJKE STAND DANKZIJ DE DABS: «ZO VERMIJDEN WE HEEL WAT VERPLAATSINGEN EN ADMINISTRatieve ROMPSLOMP».....29-31

ONZE GEMEENTEN

«PLACE AUX ENFANTS» ! HANDLEIDING VOOR GEMEENTEN DIE DE KINDERRECHTEN HOOG IN HET VAANDEL SCHRIJVEN 32-34

Gepubliceerd met de steun van

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

STRIJD TEGEN TERRORISME MAG BEROEPSGEHEIM NIET OP DE HELLING ZETTEN

Op 14 maart heeft het Grondwettelijk Hof, naar aanleiding van de vordering van 23 verzoekers [i], de verplichte opheffing van het beroepsgeheim voor de sociaal assistenten van de socialezekerheidsinstellingen nietig verklaard, omdat hun personeel het begrip 'ernstig vermoeden van terroristisch misdrijf', een vaag en slecht gedefinieerd begrip in de wet, verkeerd kan begrijpen. De Federatie van Brusselse OCMW's had het initiatief actief ondersteund.

In 2017 werd met het oog op de strijd tegen terrorisme een wet aangenomen tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, om de communicatie tussen het parket en de socialezekerheidsinstellingen mogelijk te maken in geval van aanwijzingen van een terroristisch misdrijf. Het nieuwe artikel 46/1 van het Wetboek van Strafvordering legde daarom een dubbele verplichting (passief en actief) op aan alle socialezekerheidsinstellingen, om het beroepsgeheim op te heffen in geval van vermoeden van terroristische misdrijven. Maatschappelijk werkers bevonden zich toen in de ongemakkelijke positie dat ze OCMW-gebruikers die tekenen van terrorisme vertonen, moesten 'aangeven' in weerwil van hun opdracht van sociale bijstand en het beroepsgeheim dat er de hoeksteen van vormt.

In zijn arrest stelde het Hof dat de actieve verplichting voor maatschappelijk werkers om een gebruiker aan te geven bij de procureur des Konings in geval van ernstige aanwijzingen van terrorisme, ongrondwettelijk is. De Federatie betreurt echter dat de passieve informatieplicht door het Hof gehandhaafd blijft. Het blijft dus mogelijk dat een Procureur des Konings bij een maatschappelijk werker informatie opvraagt en verkrijgt die onder het beroepsgeheim valt in het kader van onderzoeken naar terroristische daden.

De Federatie is tevreden met deze overwinning, maar blijft zich verzetten tegen het streven van de regering om terrorismebestrijding als voorwendsel te gebruiken om het recht op privacy en de hoeksteen van het sociaal werk, nl. de naleving van het beroepsgeheim, aanzienlijk te ondermijnen. De strijd tegen terrorisme is uiteraard legitiem, maar een aantasting van het beroepsgeheim daartoe is contraproductief: als het beroepsgeheim wordt ondermijnd, wordt de mogelijkheid om de vertrouwensband op te bouwen die nodig is voor sociaal werk tenietgedaan; en zonder vrouwen verdwijnt de toegang tot informatie en dus de mogelijkheid om terrorisme effectief te bestrijden. Het is de slang die in haar eigen staart bijt ... en het recht op privacy en sociale zekerheid van de gebruiker dat in gevaar komt!

ONDERTEKENAARS

Federatie van Brusselse OCMW's, Fédération des CPAS de l'UVCW, Liga voor de rechten van de mens

[i] DE VERZOEKERS

Federatie van Brusselse OCMW's, Fédération des CPAS de l'UVCW, Liga voor de rechten van de mens, Mutualité Saint-Michel; de OCMW's van Anderlecht, Oudergem, Sint-Agatha-Berchem, Chapelle-Lez-Herlaimont, Evere, Vorst, Ganshoren, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek, Wareme en Sint-Lambrechts-Woluwe; vzw ADAS (Association de Défense des Allocataires Sociaux), vzw «Association des psychologues praticiens d'orientation psychanalytique», vzw «Fédération des Services Sociaux», vzw «Association Syndicale des Magistrats», vzw «Réseau wallon de lutte contre la pauvreté», beroepsvereniging «Union Belge des Médiateurs Professionnels» en vzw «Union professionnelle Francophone des Assistants Sociaux»

> Meer info

- Arrest 44/2019 van het Grondwettelijk Hof - 14/3/2019: wet van 17 mei 2017 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering ter bevordering van de strijd tegen het terrorisme: nietigverklaring (art. 46bis/1, § 3, van het Wetboek van Strafvordering, zoals ingevoegd bij art. 2 van de wet van 17 mei 2017) - Verwerping van het beroep voor het overige

Wat voorafging

Zie www.brulocalis.brussels > actua

- [Beroepsgeheim: meer dan ooit is zwijgen goud! \[17.1.2018\]](#)
- [Afwijking op beroepsgeheim bij terreur vergt waterdichte regeling \[3.12.2017\]](#)

Zie ook

[Raad van State wijst op het belang van het beroepsgeheim, in Nieuwsbrief 2016-4 \(p. 16\)](#)

> Clara VAN REETH, journaliste

WILLEN JONGEREN ZICH NIET LANGER POLITIEK ENGAGEREN?

Blijkbaar worden jongeren steeds zeldzamer binnen de politieke partijen. Is hun politieke engagement verdwenen? Of is het geëvolueerd? Boven de verticale, soms rigide en tijdrovende structuur van partijen verkiezen de jongere generaties nu veeleer een occasioneel, thematisch engagement en directere vormen van politieke participatie. Een evolutie die de partijen beginnen op te merken.

Op 19 november 2018 hield **Charles Picqué** een inleidende toespraak bij de Week van de Lokale Democratie (EWLD), met interpellende en soms pessimistische accenten: steeds minder jongeren zouden bereid zijn om in de politiek te stappen. Het bewijs: de burgemeester van Sint-Gillis geeft toe – en hij lijkt niet de enige – dat hij alle moeite van de wereld had om gemotiveerde jongeren te vinden die bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen op zijn lijst wilden komen. Zou de opvolging van de politieke klasse, of zelfs de lokale democratie, in gevaar zijn?

Dat is een interessante vraag. Individualisme, de wegwerpsamenleving, sociale media en afkeer van de politieke partijen hebben volgens sommigen de jongere generatie zodanig beïnvloed dat zij steeds terughoudender worden om voor een politieke loopbaan te kiezen (met alles wat dat met zich meebrengt).

«Er is geen achteruitgang in de belangstelling of in het politieke engagement van jongeren.» nuanceert **Emilie Van Haute**, politicoloog aan de ULB. «Wat

we wel zien, is een verandering in de vormen die dit politieke engagement zoal aanneemt.» Het zou namelijk steeds minder georganiseerd zijn (binnen partijen, vakbonden of verenigingen) en verschuiven naar meer thematische en 'ad hoc' mobilisering ... waar het dus minder een kwestie is van globaal maatschappelijk project, dat regelmatig of zelfs permanent tijd vergt. «**Het engagement van de jeugd is meer gefragmenteerd, individueel en onregelmatig.**» vat de onderzoekster, adjunct-directrice van Cevipol, samen. Deze vaststelling hangt samen met de huidige trends in onze samenleving, waar het individu steeds meer voorrang krijgt op de groep, met een neiging naar 'alles onmiddellijk'; een context waarin het dus moeilijker wordt om zich in te zetten voor sociale projecten op lange termijn.

Charles Picqué bevestigt deze analyse: «**Er zijn nu vele andere manieren om aan te sluiten bij momenten van mobilisering** – ik benadruk: het gaat slechts om 'momenten' – o.a. via sociale media. De jongeren van vandaag zijn veeleer geneigd om zich op een bepaald thema of domein toe te leggen.»

Zo zien we dat jongeren minder belangstelling tonen om te gaan stemmen of lid te worden van een politieke partij, maar dat ze veeleer petitie's ondertekenen, teksten delen op sociale media, deelnemen aan manifestaties of zelfs opteren voor 'buycott', wat inhoudt dat ze hun keuze voor consumptiegoederen als een politiek en ethisch verantwoorde daad beschouwen. Het recentste en meest sprekende voorbeeld is de beweging Youth For Climate, die sinds 10 januari elke donderdag duizenden scholieren samenbrengt om te demonstreren voor een krachtiger klimaatbeleid. «Maar dat is nog niet wat men een politiek engagement zou kunnen noemen,» benadrukt de socialistische burgemeester van Sint-Gillis, «want in een partij wordt men verondersteld zich toe te leggen op een zeer brede waaier aan competenties. Naar mijn mening is het uiteindelijk van essentieel belang dat politieke actie wordt vertaald in een verovering van de instellingen.»

> Jongeren betogen voor een sterk klimaatbeleid

DE WIL VAN DE JONGEREN OM TE VERANDEREN

Naast de 'generatiegebonden' vaststellingen is er nog een andere factor, niet vleiend maar onmiskenbaar voor de partijen: **de verslechtering van hun imago** bij de hele bevolking in het algemeen de afgelopen jaren. «*Waardering speelt een belangrijke rol in het proces van het engagement van een persoon. Als je je engageert, hecht je noodzakelijkerwijs belang aan wat je er als individuele voordelen uit haalt, ook op symbolisch vlak (trots, eigenwaarde).*» stipt **Emilie Van Haute** aan.

Deze waarnemingen gelden echter niet voor alle partijen in dezelfde mate. Dat blijkt uit het stemgedrag: «*We zien het in de verkiezingsuitslagen, maar ook in de aanhang: sommige partijen doen het beter dan andere, zoals groen, rechts of extreem links. Dat zijn partijen die de aandacht vestigen op prangende actualiteit in de samenleving (ecologie, migratie, politieke vernieuwing). De partijen die zich daarop toeleggen, zijn degene die het minst in moeilijkheden verkeren: meer burgers worden er lid van en vormen zo potentiële reserves om kieslijsten op te stellen.*» vervolgt de ULB-onderzoekster.

Deze vaststelling geldt des te meer voor jongeren, voor wie de bovengenoemde thema's vaak nog markanter zijn. «**Jongeren hebben de neiging om uit het stemhokje weg te blijven, maar als ze gaan stemmen, geven ze aan Franstalige kant de voorkeur aan partijen als Ecolo en de PTB.**»

Het bewijs: de recentste gemeenteraadsverkiezingen, op 14 oktober 2018, waarbij 8,53 % van de kiezers voor het eerst ging stemmen, brachten een doorbraak teweeg van Ecolo en de PTB in Brussel en Wallonië, ten koste van de 'traditionele' partijen (PS, MR en cdH). Bij nadere beschouwing heeft Ecolo doorgaans de beste resultaten behaald in de gemeenten waar de 18-35-jarigen het best vertegenwoordigd zijn. Dat geldt in het bijzonder voor de hoofdstad, waar die leeftijdsgroep goed vertegenwoordigd is, zoals in Elsene, waar de 18-35-jarigen meer dan 37 % van de totale bevolking uitmaken.

Hun nieuwe burgemeester maakt daarom een veeleer optimistische opmerking: «*Ik zie veel jonge mensen om me heen die zich engageren, misschien meer dan vroeger. Met een sterk gevoel voor het algemeen belang, de gemeenschap, en niet in de zin van 'politieke politiek'. De thema's cultuur, mobiliteit, milieu en sociale zaken zijn voor hen bijzonder relevant.*» stelt Ecolo-voorman **Christos Doulkeridis**. Hij bevestigt dat hij bij de laatste verkiezingen geen moeite had om jongeren te vinden om zijn lijst te versterken: op een totaal van 43 kandidaten waren er 7 jonger dan 30 jaar.

Benoît Cerexhe (cdH), die in Sint-Pieters-Woluwe al langer burgemeester is, deelt ook dat enthousiasme en ontkent stellig dat het moeilijk zou zijn om jonge kandidaten te vinden. «*Sinds de laatste verkiezingen heb ik een jonge schepen van 30 jaar en een*

> Jongeren gaan de straat op met specifieke eisen

gemeenteraadslid dat 25 jaar jong is. Ik ben het er helemaal niet mee eens dat jongeren ver van de politiek zouden staan. Naar mijn mening zijn ze erg bekommerd om de uitdagingen waar de samenleving voor staat, of het nu gaat om het klimaat, migranten, het evenwicht tussen werk en privé ... Vandaag voel ik van hun kant een veel grotere betrokkenheid bij het openbaar leven dan twintig jaar geleden, aangestuurd door hun verlangen naar verandering.»

DE REM VAN DE PROFESSIONELE INSTABILITEIT

De betrekkingen tussen de jeugd en de institutionele politiek (belichaamd door de partijen) worden echter geconfronteerd met uitdagingen en – pessimistischer uitgedrukt – zelfs onverenigbaarheden. Dat is het geval voor de interne partijhiërarchie of de representatieve vorm van onze huidige democratie, die over het algemeen minder aantrekkelijk is voor jongeren: «**Zij zijn op zoek naar meer participatie en directe democratie. Het systeem van representativiteit kan hen soms 'afkoelen'**», vervolgt **Benoît Cerexhe**. Een vaststelling waaraan de partijen zich volgens de cdH-burgemeester moeten aanpassen «*door meer interne democratie te creëren. Tot nu toe worden partijen vaak van boven af geleid, maar nu groeit het verlangen om iedereen bij de debatten te betrekken.*»

Voor **Christos Doulkeridis** is het vooral de levensstijl van de jongeren die een langdurig en regelmatig engagement in de weg staat: «**Jongeren**

> Jongeren vragen meer participatie en rechtstreekse democratie

vinden is mogelijk, maar het is de kwestie van de stabiliteit die een probleem kan vormen.» Als je mandataris wil zijn in je gemeente, moet je er immers de volledige duur van het mandaat gedomicilieerd blijven. De jongeren van vandaag willen echter steeds meer beleven: in het buitenland wonen, terug naar school gaan, meermaals verhuizen ... «*Het is begrijpelijk: jongeren hebben veel mogelijkheden. Daardoor zien we een aanzienlijk verloop onder de verkozenen, vooral in gemeenten zoals Elsene, waar wonen erg duur is en waar verhuizen vaak de voornaamste reden is voor het vertrek van een jonge verkozene*», preciseert de Elsense ediel.

De keerzijde van deze flexibiliteit is de professionele instabiliteit die ook de jongere generaties ervaren. **«Gezien het gebrek aan de werkzekerheid nemen jongeren minder snel het risico om in de politiek te stappen.** Als men vroeger mandataris was of in een ministerieel kabinet had gewerkt, werd dit in de arbeidswereld veeleer gewaardeerd, maar vandaag de dag is dat niet meer het geval,» betreurt **Charles Picqué**. De behoefte aan evenwicht tussen privéleven en werk, die tegenwoordig sterker verankerd is dan vroeger, heeft ook invloed op de motivatie om bij een partij aan te sluiten, «*omdat je ofwel voluit gaat voor de politiek ofwel helemaal niet*».

WEG VAN DE TERRITORIALISERING VAN DE PARTIJEN

Om politieke vernieuwing aan te trekken, is er geen geheim: «*We moeten jonge kandidaten steunen,*» zegt **Benoît Cerexhe**. «*Vooraf door ervoor te zorgen dat ze een plaats krijgen bij de eersten op de lijst, degenen die het meest kans maken om verkozen te worden,*», voegt **Christos Doukeridis** daaraan toe.

Partijen kunnen op zoek gaan naar jonge kandidaten in 'pools', zoals universiteitscampussen, scholen of jongerenafdelingen van partijen. Politicoloog **Emilie Van Haute** wijst er ook op dat sommige partijen, vooral in Angelsaksische landen, «*stilaan afstappen van territorialisering en zich veeleer thematisch beginnen te organiseren (wat dankzij online tools gemakkelijk geworden is). Het doel is dan om in te spelen op de wens van jongeren om zich in te zetten voor een specifiek thema, zoals leefmilieu, en minder globaal en transversaal te werk te gaan.*» De politieke band binnen de partij wordt zo eerder het thema dan het grondgebied.

In België beginnen traditionele partijen daar inspiratie uit te putten. «*De MR had bijvoorbeeld een online platform voor debatten gecreëerd. En de PS werkte ook op thematische basis ('Chantier des idées') op basis van fysieke ontmoetingen,*» zegt de onderzoeker.

lets om **Charles Picqué** gerust te stellen? «*Als we niet pessimistisch zijn, denken we dat de thematische mobilisering onder jongeren een uitgangspunt kan vormen om een globalere politieke gedachte tot stand te brengen.*» Hij blijft ervan overtuigd dat ze op een gegeven moment **«deze mogelijkheden zullen moeten omzetten in institutioneel engagement»**. «*Zodra we zien dat jongeren zich inzetten voor een zaak, moeten we het vuur aanwakkeren: hen steunen, motiveren, vertrouwen geven. Dat is de rol van de partijen. En we mogen de empathie en de tijd die dat vergt, niet verwaarlozen.*»

Om burgers aan te trekken naar de politiek en hun engagement aan te moedigen, heeft het nieuwe college van Sint-Gillis besloten een burgeradviesraad in het leven te roepen, die de gemeenteraad zal begeleiden, een vorm van consultatieve democratie, «*wat personen die geïnteresseerd zijn in het algemeen belang, een stem geeft.*»

> Gebaseerd op een artikel van Martine Vandemeulebroucke dat verscheen in Alter Échos nr 470 van 30 januari 2019

ZIJN UW OVERHEIDSOPDRACHTEN ETHISCH VERANTWOORD?

Gemeenten geven jaarlijks honderden miljoenen euro's uit aan hun overheidsopdrachten. Waarom niet de voorkeur geven aan inschrijvers die strijden tegen sociale dumping en duurzame producten gebruiken? De instrumenten daarvoor bestaan, maar je moet ze willen gebruiken.

De meeste nieuwe meerderheden die in het verlengde van de gemeenteverkiezingen aan de macht kwamen, hebben reeds hun beleidsverklaringen voor de komende zes jaar bekendgemaakt. Sommige verklaren zichzelf «fairtrade gemeente» of «gastvrije gemeente». Bepaalde gemeenten zullen zich er misschien toe verbinden om milieugerelateerde, sociale en ethische criteria in hun aanbestedingen op te nemen.

De aankoop en de huur van werkkledij is een van de mogelijke overheidsopdrachten die de gemeenten gunnen. Een niet onaanzienlijke, aangezien de financiële aspecten niet te verwaarlozen zijn. In Europa maken de overheidsaankopen van werkkledij de helft uit van deze markt, die op enkele miljarden euro's wordt geraamd. Zo koopt de stad Bergen via driejarencontracten voor 450.000 euro aan werk- en veiligheidskledij. Gesprekken tijdens 'burgeraperitieven' toonden een enorm gebrek aan kennis over de inzet van overheidsopdrachten, of het nu gaat om kleding, kantoorbenodigdheden, voeding of zelfs openbare werken. Voor kleding was het meest voorkomende misverstand dat het volstaat om 'Europees' te kopen om de zekerheid te hebben dat aan de criteria van de Internationale Arbeidsorganisatie wordt voldaan. En de verrassing was compleet toen **Carole Crabbé**, coördinatrice van AchAct¹, een tabel liet zien waarin de loonvoorwaarden in India, Cambodja, Algerije en Bulgarije werden vergeleken. In Bulgarije, een land van de Europese Unie, was het loon van de werknemers namelijk het laagst ten opzichte van het bestaansminimum (nauwelijks 9 %).

Doorgaans zijn veel gemeenteraadsleden en schepenen hun terughoudend om sociale en milieucriteria in overheidsopdrachten op te nemen uit angst voor rechtsonzekerheid. Zou het niet de voorkeur geven aan de laagste prijs, geen negatieve reactie teweegbrengen bij het toezicht? Weinig verkozenen weten dat sinds 30 juni 2017, met name met het oog op de bestrijding van sociale dumping, de nieuwe wet op de overheidsopdrachten de laagste prijs niet langer als doorslaggevend criterium beschouwt bij de keuze van de inschrijver. Bovendien heeft het Brussels Gewest de laatste jaren heel wat instrumenten uitgewerkt om de gemeenten te helpen bij de gunning van overheidsopdrachten waarin sociale en milieucriteria in bijna alle

sectoren zijn opgenomen. Leefmilieu Brussel biedt bijvoorbeeld een helpdesk aan met advies voor wie dergelijke opdrachten wil gunnen. «En aangezien het toezicht antwoordt, is de rechtszekerheid gewaarborgd.»

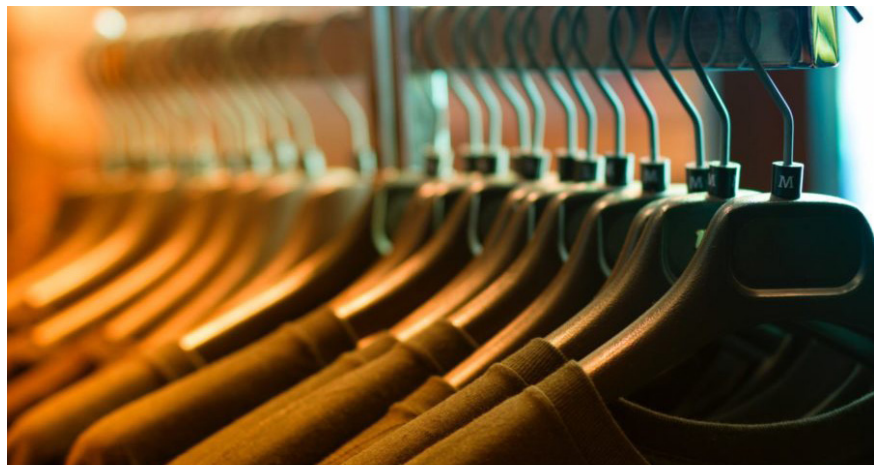
EEN WEDSTRIJD VOOR DE BESTE LEERLINGEN

Wallonië is sinds 2013 bijzonder actief op dit vlak. De overheidsuitgaven vertegenwoordigen er 7 % van het gewestelijke BBP en de overheidsopdrachten zijn dus een belangrijke hefboom voor de bevordering van 'duurzame' goederen en diensten. De voormalige PS-minister **Christophe Lacroix** heeft twee actieplannen op het getouw gezet met betrekking tot 'verantwoord aanbesteden'. Om de lokale overheden aan te moedigen initiatieven in die zin te nemen, werd de SPW bovendien gevraagd om in 2018 een jaarlijkse wedstrijd uit te schrijven voor de toekenning van de prijs voor de 'meest verantwoorde Waalse aanbesteding'.

Het plan 2017-2019 omvat een reeks doelstellingen die moeten worden bereikt via verschillende 'werkzaamheden': schoonmaak, bewaking, voeding, groenbeheer, kantooruitrusting, werven, bouwmaterialen, ... Nagenoeg alles wordt herzien. Werkkledij is er niet bij, ook al is het een product

«Weinig verkozenen weten dat sinds 30 juni 2017, met name met het oog op de bestrijding van sociale dumping, de nieuwe wet op de overheidsopdrachten de laagste prijs niet langer als doorslaggevend criterium beschouwt bij de keuze van de inschrijver.»

1. AchAct is een ngo die ijvert voor de verbetering van de arbeidsomstandigheden in de textielindustrie en de bevordering van de aankoop door de overheid van werk- en promotiekleding die rekening houdt met sociale en ethische criteria in de productie.

> Voor kleding was de meest voorkomende misvatting dat het volstaat om 'Europees' te kopen

waarvan de vervaardiging zelden voldoet aan minimale sociale criteria. 'Schone' werkkledij wordt ook niet gepromoot door het Brussels Gewest en alleen de gemeente Anderlecht maakt er sinds 2012 een prioriteit van. Anderlecht heeft een bijzonder lastenboek voor de aankoop van 'duurzame' kleding. Die specificaties vereisen met name dat de inschrijver een beschrijving geeft van de middelen die hij aanwendt om ervoor te zorgen dat de sociale rechten van de werknemers worden geëerbiedigd. «Wij wilden criteria vastleggen voor de gunning van de opdracht via een puntensysteem,» stelt **Christophe Bourgeois**, coördinator Agenda 21 in Anderlecht. «Meer bepaald 50 % voor de prijs, 40 % voor de kwaliteit van het product en 10 % voor de sociale en milieuclausules. Dat is een laag percentage, omdat het aanbod aan kleding die voldoet aan sociale criteria, niet uitgebreid blijkt.» Christophe Bourgeois is op zoek naar bedrijven die aangesloten zijn bij de Fair Wear Foundation (FWF), een stichting die van haar leden een degelijk engagement waarborgt om de mensenrechten in hun toeleveringsbedrijven te respecteren. «Voor werk- en veiligheidskleding hebben weinig bedrijven dit label.» **Carole Crabbé**, voor AchAct, nuanceert: «Het aanbod aan promotiekledij is groot bij FWF-leden. Voor specifiekere soorten kleding is het aanbod effectief nog schaars. Vandaar de noodzaak om een degelijke prospectie te verrichten over de markt, om de eisen aan te passen.» **Christophe Bourgeois** geeft toe dat hij wegens tijdsgebrek de markt onvoldoende kent. «**Het Brussels Gewest zou ons kunnen helpen door die prospectie te verrichten, door een centrale voor duurzame aankopen op te richten voor de gemeenten.**»

«Mensen willen niet veranderen. Gemakshalve geven ze altijd de voorkeur aan dezelfde firma's»

Sassia Lettoun, Agenda 21, Brussel-Stad

ADMINISTRATIE DIE SOMS TERUGHOUDEND IS

In de stad Brussel zou de coördinatrice Agenda 21, **Sassia Lettoun**, ook **graag meer betrokkenheid van het Gewest zien, ook al vreest zij dat de gemeentelijke eigenheden dat onmogelijk maken.** Officieel is (was?) Brussel een van de goede leerlingen, aangezien de stad zich in haar algemene beleidsverklaring 2012-2018 heeft geëngageerd om in haar aanbestedingsbeleid rekening te houden met de eerbiediging van de rechten van werknemers

in het productieproces van de aangekochte goederen en diensten, zoals werkkledij, speelgoed voor kinderdagverblijven, kantoomateriaal, ... Maar de balans is niet schitterend. «We zijn er niet in geslaagd om precieze, gekwantificeerde doelstellingen vast te leggen, zelfs niet in de vorm van een begroting,» betreurt **Sassia Lettoun**. In 2015 werd er wel een commissie 'duurzame aankopen' opgericht met externe deskundigen zoals AchAct, Actiris en de Federatie van bedrijven voor aangepast werk, maar hun invloed op de gunning van overheidsopdrachten was slechts symbolisch (behalve voor werken die de stad uitvoert). De commissie werd zelfs niet op de hoogte gesteld van de gunning van een overheidsopdracht voor werkkledij door de stad en kon dus niet meewerken. Voor **Sassia Lettoun** is **de terughoudendheid van de overheid, in het bijzonder van het departement overheidsopdrachten, een enorm obstakel om te komen tot verantwoorde overheidsopdrachten.** «Mensen willen niet veranderen. Gemakshalve geven ze altijd de voorkeur aan dezelfde firma's. Op politiek niveau is er ook geen echte bereidheid om in te grijpen. In de commissie 'duurzame aankopen' waren twee kabinetten vertegenwoordigd: leefmilieu en de aankoopcentrale. Hun vertegenwoordigers zeiden dat ze wel iets wilden doen, maar niet zo ver wilden gaan dat ze de ambtenaren bevelen zouden geven.»

Sassia Lettoun is niet de enige die dat vaststelt. Tijdens de 'burgeraperitieven' maakten verschillende gemeenteraadsleden dezelfde analyse. De Luikse PS-schepen van onderwijs **Pierre Stassart** vertelde over zijn 'armworstelen' met de financieel directeur om tot een overheidsopdracht te komen die rekening houdt met fairtrade criteria. «Je moet zeer gemotiveerd zijn om de weerstand van de administratie het hoofd te bieden,» besluit hij.

Marcel Buelens, hoofd van de dienst onderwijs in Ottignies (en winnaar van de eerste prijs voor de meest verantwoorde Waalse aanbesteding), **vindt dat we de vorming van het personeel niet mogen verwaarlozen.** «Veranderingen brengen onvermijdelijk een zekere onrust teweeg. Toen we de hoeveelheid vlees in de schoolmaaltijden verminderden om de aanbevelingen van het nationale gezondheidsplan te volgen, hadden

> Gemakshalve doen mensen steeds weer een beroep op dezelfde firma's

> Het zou wel bewegen als er echte politieke wil was!

we de leerkrachten en het toezichtpersoneel niet geïnformeerd. We werden ervan beschuldigd de kinderen op dieet te zetten. We hadden niet de tijd genomen om de maatregel uit te leggen en dat was een vergissing. Sindsdien organiseren we twee keer per jaar een vorming voor het personeel om toe te lichten waarom we trachten de manier waarop we produceren en eten, bij te sturen via de schoolmaaltijden.»

Marcel Buelens stipt aan dat hij de steun geniet van de meerderheid in Ottignies (Écolo, PS, cdH). Hij is ervan overtuigd dat de gemeente een enorme rol kan spelen om het verschil te maken. Hij was zelf «geen voedingsspecialist» maar zocht en vond de nodige hulp. «*Er is nu een cel in het Waals Gewest die helpt bij het opstellen van lastenboeken die sociale en milieucriteria bevatten.*

Bovendien ben ik lid van een groep die goede praktijkvoorbeelden deelt. Voortaan deel ik 'mijn' lastenboek met iedereen die daarin geïnteresseerd is, en dat is normaal: wij zijn een openbare dienst en ik word betaald om dergelijke documenten op te stellen met overheidsgeld.»

JE EISEN TERUGSCHROEVEN?

De instrumenten om verantwoorde overheidsopdrachten tot stand te brengen, bestaan en zijn zeer toegankelijk, zegt **Catherine Maréchal**, voor Écoconso, een vzw die milieuvriendelijke consumptiekeuzes aanmoedigt. Zij draagt als deskundige bij aan de helpdesks van Leefmilieu Brussel en de SPW. «**Sinds enkele jaren organiseren wij vormingen voor inkopers bij de overheid en beantwoorden wij hun vragen.** Het is waar dat de dingen langzaam gaan en dat het sneller zou kunnen gaan. **Veel inkopers bij overheidsdiensten zijn verward: je moet aan prospectie doen en dat vergt tijd. Ze vrezen niet voldoende inschrijvers te krijgen als ze sociale en**

*milieucriteria opleggen. In sommige sectoren is de markt echter bereid om aan de eisen van de lastenboeken te voldoen. Dat is het geval voor voeding, kantoor materiaal en schoonmaakmiddelen. Voor andere, zoals werkkledij, kan het nodig zijn om de eisen te beperken, bijvoorbeeld een wit T-shirt in plaats van een geel aanvaarden. Men moet zich de vraag durven stellen: heb ik dit echt nodig? Zoals Post-its van alle kleuren? In het Louvre Museum,» legt ze uit, «had de directie besloten om kleding aan te kopen volgens ethische criteria. Zij hebben eerst overlegd met de medewerkers en overtuigden hen om de kleureisen om de hiërarchische rangen te onderscheiden, in vraag te stellen. Op die manier kregen zij verschillende inschrijvers voor een lagere prijs. Maar,» voegt **Catherine Maréchal** toe, «politieke steun is zeer nuttig. Dan wordt het gemakkelijker voor een aankoper bij de overheid om de eventuele meerkost van een prijsopofferte voor duurzame producten goedgekeurd te krijgen.»*

Pierre Goffart sluit zich daarbij aan: «*De campagnes van het Waals Gewest om de mensen ervan te overtuigen om sociale en milieucriteria in hun overheidsopdrachten op te nemen, zijn slechts effectief als ze gepaard gaan met een echte politieke wil om op alle overheidsniveaus veranderingen te bewerkstelligen, van de schepen tot de ambtenaar.*» 'Verantwoorde' overheidsopdrachten vertegenwoordigen momenteel slechts 4 % van de opdrachten (2 % in Brussel en Vlaanderen), maar Wallonië beweert de doelstelling van de 100 % te willen halen tegen 2020. Dat toont enorm veel optimisme. 📍

SECTORAAL AKKOORD POLITIE: DE 3 VERENIGINGEN WEIGEREN MEERKOSTEN TE DRAGEN

De federale regering heeft een sectoraal akkoord gesloten met de politievakbonden. Het zouden echter de politiezones zijn die de rekening gaan betalen. De verenigingen van gemeenten ijveren er al maandenlang voor dat het federaal niveau de gevolgen op zich zou nemen van de akkoorden waarover zij alleen onderhandelen. De federale regering had zich daartoe verbonden, maar heeft haar toezegging niet geconcretiseerd in de begrotingscirculaire. Daarom schreven de verenigingen van gemeenten in december 2018 nogmaals naar minister De Crem daaromtrent.

Nieuwe actie van Brulocalis

Op 17 december 2018 schreven de 3 verenigingen nogmaals een gezamenlijke brief naar de minister die in de tussentijd bevoegd geworden was voor het dossier, Pieter De Crem, met het verzoek aan de regering om zo snel mogelijk een oplossing te zoeken voor de verwachte meerkosten.

De verenigingen van gemeenten, Brulocalis, VVSG en JVCW, hebben berekend dat bijna twee derde van de meerprijs dus door de lokale overheden zou worden gedragen. De meerkosten voor de politiezones zouden 114,07 miljoen euro bedragen voor de periode 2019-2023. Vervolgens zou dat bedrag zelfs structureel oplopen tot om en bij de 40 miljoen euro per jaar.

> Info

De brief van de 3 Verenigingen van 17 december 2018 aan minister De Crem is op www.brulocalis.brussels > actu terug te vinden

NIEUWE PROJECTPROEP VM MOBILITEIT

Brulocalis heeft het genoegen de publicatie aan te kondigen van een nieuwe oproep tot het indienen van projecten, gelanceerd door Brussel Mobiliteit en gecoördineerd door Brulocalis, open voor de 19 Brusselse gemeenten, voor de uitvoering van mobiliteitsprojecten.

Het bijzondere aan deze oproep is dat hij **4 thema's** bundelt die vroeger in afzonderlijke oproepen aan bod kwamen:

- **Living Brussels:** herinrichting van de openbare ruimte met het oog op duurzame mobiliteit door de uitvoering van tests
- **Mobiliteitsdorp:** organisatie van een gezellige zone voor sensibilisering omtrent duurzame mobiliteit tijdens de autoloze zondag (22 september 2019)
- **Cargo Bike for Brussels:** bevordering van het gebruik van de bakfiets door en in de gemeenten;
- **Fietspromotie en zichtbaarheid van de fietser:** het fietsgebruik bevorderen en fietsers aanmoedigen om goed verlicht te rijden tijdens de actie «be bright use a light» (24 oktober 2019).

Om de administratieve processen te vergemakkelijken en de gemeenten in staat te stellen hun projecten nog beter af te stemmen op hun mobiliteitsbeleid, krijgen zij een **subsidie** van maximaal 35.000 euro die over de verschillende projecten wordt verdeeld volgens de prioriteiten van de gemeente.

De Mobiliteitsprojecten: projectoproep 2019 biedt een **beschrijving** en **inschrijvingsformulieren** in de fiche «Mobiliteitsprojecten».

Deadline

De **uiterste datum** voor het indienen van projecten is **17 mei 2019**.

Om meer flexibiliteit te bieden, worden de projecten die vóór deze datum ingediend zijn, eerder verwerkt.

> Info

Brulocalis staat ter beschikking voor alle vragen over de oproep en mogelijke projecten:

Virginie Randaxhe – virginie.randaxhe@brulocalis.brussels - 02 238 51 67

Sophie van den Berghe – sophie.vandenbergh@brulocalis.brussels - 02 238 51 76

MODERNISERING EN INFORMATISERING BURGERLIJKE STAND

Brulocalis en de WIG 19 'Burgerlijke stand' volgen het project "Modernisering en Informatisering van de Burgerlijke Stand" van de DAV en zijn partners op de voet. **Het doel is om het starre, omslachtige systeem waarmee akten vandaag worden aangemaakt, te vervangen door een gebruiksvriendelijkere methode voor burgers en overheden.**

Momenteel zijn de processen immers enorm ingewikkeld. Tijd voor verandering dus. Met het project zullen akten voortaan op elektronische en uniforme wijze aangemaakt en gearhiveerd worden in een centraal register, waarbij toegankelijkheid en gegevensuitwisseling voorop staan.

De toepassing kreeg de naam DABS, wat staat voor "**Databank voor Akten van de Burgerlijke Stand**". De nieuwe 'go live' datum van de DABS is **1 april 2019**.

Migratie

Een onderdeel van het project is het opladen van de oude papieren akten naar de DABS. In de handleiding wordt beschreven hoe gemeenten hun oude akten succesvol kunnen migreren naar de DABS en wordt de praktische werkwijze uit de doeken gedaan.

Nieuw: helpdesk

Er werd een helpdesk ingericht. In de praktijk moet u wanneer u een akte opstelt, de velden DABS invullen en klikken op de knop 'integratie', om na te gaan of de akte overeenstemt met het DABS-formaat. Indien u onregelmatigheden vaststelt, gelieve dit te melden aan de helpdesk DABS.

> Info

- Meer info over de modernisering en de informatisering van de burgerlijke stand: <http://www.vereenoudiging.be/content/modernisering-burgerlijke-stand>

- Lees ook blz 23 & 29

DE EISEN VAN DE OCMW'S VOOR EEN MENSWAARDIG LEVEN VOOR IEDEREEN, TEGEN 2024

Enkele maanden voor de verkiezingen van 26 mei 2019 hebben de Federaties van OCMW's van de 3 verenigingen van steden en gemeenten (VMSG, UVCW en Brulocalis) hun eisen ten aanzien van de toekomstige federale regering gebundeld. Tijdens een persconferentie hebben de Federaties van Brusselse en Waalse OCMW's zorgwekkende vaststellingen geuit en hun argumenten en klachten naar buiten gebracht, gekoppeld aan zeer concrete voorstellen.

Een globale strategie en een ambitieus pact

Iedereen moet helpen om de uitdagingen aan te pakken, en zijn verantwoordelijkheid nemen. Naast een bescherming van de juridische autonomie van het Brusselse en Waalse OCMW-instelling, die essentieel is voor de uitoefening van haar opdrachten, **vragen de Federaties de federale overheid, de deelentiteiten en de lokale besturen om een ambitieuze globale strategie op te stellen en een pact af te sluiten, zodat tegen 2024 niemand in dit land nog onder de Europese armoedegrens leeft.**

Financiële steun en erkenning maken het verschil

De vergoeding van de personeelskosten met betrekking tot leefloondossiers moet worden verhoogd tot de werkelijke kosten en ook geïndexeerd. Hetzelfde geldt voor de dossiers omtrent equivalent leefloon en medische bijstand. Er wordt gehoopt op een **integrale financiering** en een **verhoging van de federale tussenkomst in de kosten van het leefloon tot 90 % voor alle OCMW's.**

Gemeenten en OCMW's, vergeten in het kader van de taxshiff

De opdrachten van de OCMW's in het kader van **begeleiding en preventie** moeten gedurende **de hele looptijd** (budgetbeheer en -begeleiding, begeleiding van mensen naar werk) **correct vergoed** worden. Ook **activiteiten ter bevordering van de sociale, culturele en sportieve participatie van kwetsbare groepen** moeten structureel **gefinancierd** worden. De federale regering moet de terugbetaling van de **eerstelijns psychologische zorg** uitbreiden tot alle categorieën van de bevolking.

Last but not least moet de federale overheid **de overdracht van lasten naar de OCMW's** stopzetten. **De federale overheid moet de kosten volledig vergoeden** wanneer zij maatregelen neemt die de OCMW's financieel treffen.

> Info

Zie op www.brulocalis.brussels > publicaties de politieke nota & technisch memorandum van de Federaties van OCMW's voor de federale verkiezingen 2019

UPDATE VAN DE GEGEVENSBANK SUBSIDIES

Aansluitend bij een infosessie die het Gewest eind januari organiseerde voor de gemeenten om de investeringen van openbaar nut voor de volgende 3 jaar (2019-2021) voor te stellen, werd onze databank verrijkt met nieuwe fiches (of updates) i.v.m.:

- de jaarlijkse subsidies
- het gemeentelijk driejarig investeringsprogramma (bestaande uit de driejarige investeringsdotatie en de driejarige ontwikkelingsdotatie).

Vervolgens werden er fiches gemaakt betreffende de items beoogd door deze programma's. Zo kan u er fiches vinden betreffende **openbare ruimten** (wegen, fietspaden en trottoirs, openbare verlichting, stadsmeubilair en aanplantingen), **groene ruimten** (terreinen, aanplantingen, gevelbelichting van beschermde gebouwen, kunstwerken en begraafplaatsen), **gebouwen** (o.a. rationeel energiegebruik), **sanering** (rioleringsnet) en studies.

Aangezien de omvang van deze investeringssubsidies vrij ruim is, heeft Brulocalis een synthese gemaakt aan de hand van **synoptische tabellen** die de structuur van de programma's toelichten en links bieden naar het twintigtal bovenvermelde items:

- Investerings van openbaar belang in het BHG (dd. 24/01/2019)
- Investerings van openbaar belang voor de periode 2019-2021 in het BHG (dd. 31/01/2019)

Aarzel niet om contact op te nemen met Brulocalis indien u meer inlichtingen wenst terzake.

NIEUWE IDENTITEITSKAART MET VINGERAFDRUKKEN

De FOD Binnenlandse Zaken vraagt naar de voorkeursperiode waarop de gemeenten de nieuwe eID wensen te lanceren en hun voorkeur volgens de in de brief beschreven modaliteiten kenbaar te maken. Voor het invoeren en controleren van de vingerafdrukken kan gebruik worden gemaakt van dezelfde Belpic-apparatuur als voor biometrische verblijfstitels.

De opname van vingerafdrukken op de Belgische kaarttypes heeft als voornaamste doel om de strijd aan te gaan tegen de identiteitsfraude. Het misbruik van echte documenten door dubbelgangers blijft een van de belangrijkste vormen van fraude. Door de vingerafdrukken te controleren kan een aanzienlijk deel van deze fraude verhinderd worden. Doordat de Belgische identiteitskaart meer en meer wordt gebruikt als reisdocument, wordt alles in het werk gesteld om te vermijden dat criminelen de controle aan de grensovergangen kunnen omzeilen door gebruik te maken van valse documenten.

Rekening houdend met de voorbereidingen in het kader van de federale verkiezingen van 26 mei 2019 zal de veralgemening van de nieuwe eID met vingerafdrukken pas plaatsvinden in juni. Elke gemeente zal bovendien zelf kunnen bepalen in welke week van juni zij wenst te starten. De planning voor de lancering van de andere Belgische kaarttypes werd nog niet vastgelegd en volgt later.

Daar in de eerste maanden na de lancering van de nieuwe identiteitskaart nog geen mobiele oplossing voor de captatie van vingerafdrukken beschikbaar zal zijn, wordt er een regeling uitgewerkt voor de burgers die zich niet naar het gemeentehuis kunnen verplaatsen. In de wetgeving zal worden gepreciseerd dat onder bepaalde voorwaarden een identiteitskaart zonder vingerafdrukken kan worden uitgereikt.

> Info

De FOD Binnenlandse Zaken (Algemene Directie Instellingen en Bevolking - Rijksregister - eID) vroeg de gemeenten via een brief aan de colleges van 11 februari naar de voorkeursperiode waarop de gemeente de nieuwe eID wenst te lanceren en hun voorkeur volgens de in de brief beschreven modaliteiten kenbaar te maken tegen 28 februari.

> Philippe DELVAUX & Clara VAN REETH, journalisten

DE NIEUWE ORGANIEKE WET MODERNISEERT HET MANAGEMENT VAN DE OCMW'S

Op 15 februari 2019 stemde de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie over het ontwerp van ordonnantie tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's. Net zoals de Nieuwe Gemeentewet voor gemeenten is de organieke wet de voornaamste tekst aangaande de organisatie en de werking van de OCMW's. De wijziging moderniseert het beheer van de OCMW's en voert nieuwe bestuursfuncties in. Wij brengen een eerste presentatie van de 'nieuwe' organieke wet¹.

Na zowat 43 jaar verdiende de organieke OCMW-wet een opknappbeurt. In het verleden waren er wel hier aan daar wijzigingen doorgevoerd, maar tot nu toe werd de regelgeving in Brussel nooit grondig hervormd, in tegenstelling tot in Vlaanderen en Wallonië. Het gaat hier immers om een complexe materie, die deels nog steeds onder de bevoegdheid van de federale overheid (opdrachten van het OCMW) en (groten)deels onder die van de Gemeenschappen (werking van de instelling) valt.

De oorsprong van de herziening van de organieke wet gaat terug tot 2014, wanneer de Federatie van Brusselse OCMW's – toen nog de Afdeling OCMW van de VSGB – via haar verschillende memorandums (voor het federale, gewestelijke en gemeenschapsniveau) al verscheidene hervormingen vroeg die in zekere zin terug te vinden zijn in de definitieve tekst van het op 15 februari goedgekeurde ontwerp.

De beleidsverklaring van het Verenigd College in 2014 preciseerde dat ze een herziening van de organieke wet betreffende de OCMW's wilden initiëren, om aan de Europese eisen te voldoen.² Vervolgens werden de verschillende betrokken partijen geraadpleegd, waaronder de Federatie van Brusselse OCMW's, die twee jaar lang deelnam aan de vergaderingen van de werkgroep die het project vorm gaf.

De Federatie heeft ook schriftelijke adviezen uitgebracht, met name een gezamenlijke brief van 19 juni 2017 met de Federaties van OCMW-secretarissen en -ontvangers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gericht aan de ministers **Pascal Smet** en **Céline Fremault**, leden van het Verenigd College bevoegd voor bijstand aan personen, met kopie aan minister-president **Rudi Vervoort**.

Op 18 mei 2018 vroegen dezelfde ministers Smet en Fremault nogmaals het advies van onze Federatie over het voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van hoofdstuk XII en XIIbis³ van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's.

HERSTELD EVENWICHT

Tussen 1978 en 2019 werden er uiteraard veel veranderingen doorgevoerd aan de werking van de OCMW's. Toen de organieke wet een veertigtal jaar geleden werd opgesteld, was het OCMW een nieuwe instelling. Het politieke debat was er toen op gericht om het autonoom te maken en te omkaderen met procedures, teneinde het te doen aansluiten bij de gemeentelijke instelling die de financiële last op zich neemt.

Sindsdien is het concept van het OCMW als instelling geëvolueerd. Zo was er in het Frans ook de semantische verschuiving van het begrip 'aide sociale' naar 'action sociale'.

De OCMW's van onze 19 gemeenten waren ten tijde van de goedkeuring van de organieke wet actief in een omgeving die **het Brussels Gewest** nog niet kende, dat juridisch en praktisch pas vorm kreeg in 1989, met daarbij ook de verwevenheid met de complexe wereld van de Gemeenschappen (de Gemeenschapscommissies).

Bovendien verschilt het algemene institutionele kader nu fundamenteel van dat van 1978: **de defederalisering van de materie heeft een verschillende interpretatie van de instelling teweeggebracht in het noorden en zuiden van het land**. In Brussel werd het noodzakelijk om alles te herbekijken, wat – zoals gezegd – werd aangekondigd in het bestuursakkoord van het Verenigd College van 2014.

Ten slotte is ook de **sociale context** veranderd: niet alleen zagen onze gemeenten in de loop der jaren hun inwoners armer worden, maar ook hebben de OCMW's geleidelijk bijkomende opdrachten gekregen, die een **gespecialiseerd personeel** vereisen. Naarmate de rol van de OCMW's verruimde, vergde het beheer - met name op het vlak van financiën - van de OCMW's een aangepast toezicht. Gezien de verarming van het publiek, impliceert dit om voor de hand liggende redenen van efficiëntie, ook dat flexibiliteit de kern van de werking van de OCMW's vormt. We zien hier de **spanning tussen de flexibiliteit**

1. De organieke wet wordt niet vervangen, maar wel gewijzigd bij de ordonnantie van 15 februari. We noemen ze in dit artikel 'nieuw' om de nieuwigheden die thans worden ingevoerd, te onderscheiden van het vorige systeem. Een deel van dit artikel is gebaseerd op de presentaties voorafgaand aan de debatten en de stemming in de Commissie Sociale Zaken op 30 januari 2019.
2. Beleidsverklaring van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie 2014-2019, p. 10.
3. Achter dit jargon laat hoofdstuk XII (van de organieke wet) de OCMW's toe om een vereniging te vormen met één of meer andere OCMW's, met andere overheden en/of met andere rechtspersonen dan die met winstoogmerk, om één van de opdrachten uit te voeren die diezelfde wet aan het OCMW toevertrouwt.

die nodig is om doeltreffend te kunnen inspelen op de behoeften **en de noodzakelijke omkadering** voor een instelling die een essentiële schakel is geworden in het Belgische sociale weefsel. Volgens dezelfde redenering zien we ook het subtiele evenwicht dat tot stand moet worden gebracht om de **noodzakelijke onafhankelijkheid van de acties** van een gespecialiseerde instelling te vrijwaren en tegelijkertijd bruggen te slaan voor mogelijke **samenwerking** met andere instellingen, waarvan de eerste uiteraard de gemeenten zijn.

Kortom, **het leek essentieel om het hele systeem te herbekijken in het licht van de hedendaagse noden, de evolutie van de instellingen, maar ook de wensen van de instelling zoals die na bijna vier decennia tot uiting gekomen zijn.**

OVERZICHT VAN DE NIEUWIGHEDEN IN DE ORGANIEKE OCMW-WET

Naast een 'algemene schoonmaak' van de tekst om de eenheid te herstellen die geschonden was door opeenvolgende veranderingen de afgelopen jaren, zijn de belangrijkste kenmerken van de vernieuwde organisatie van het OCMW:

- een herziening van de verkiezingswijzen⁴
- de verlichting van het toezicht
- de versterking van het management, de administratie en het beheer door de creatie van nieuwe functies en de herziening van een aantal bestuursmodaliteiten
- bepalingen betreffende de werking van de OCMW-organen (directiecomité, vast bureau, overlegcomité, bijzondere comités)

VERLICHTING VAN HET TOEZICHT

Tot nu toe bestond het administratieve toezicht op de beslissingen van de OCMW's enerzijds uit het algemene **schorsingtoezicht** en anderzijds uit het bijzondere **goedkeuringtoezicht**. Alle beslissingen, met uitzondering van de beslissingen tot toekenning van individuele steun en terugvordering, moesten zowel aan **het college van burgemeester en schepenen** als aan het **Verenigd College van de Gemeenschapscommissie** worden toegezonden.

Die omslachtige procedure diende hervormd te worden, om het mechanisme te vereenvoudigen, d.w.z. door de instanties waar dit toezicht niet langer

van belang is, te ontlasten en door het administratieve toezicht op OCMW en gemeente te harmoniseren, zonder afbreuk te doen aan de eigenheid van het OCMW.

Wat te onthouden van het nieuwe systeem voor de OCMW's?

- **de afschaffing van het dubbele toezicht: het college van burgemeester en schepenen is dus niet langer bevoegd om toezicht uit te oefenen op de beslissingen van het OCMW**, een rol die voortaan uitsluitend aan het Verenigd College is toebedeeld, om de OCMW-beslissingen te analyseren in het kader van het algemeen toezicht;
- de mogelijkheid voor de toezichthoudende overheid tot **rechtstreekse nietigverklaring** van een handeling van een OCMW die als onwettig of in strijd met het algemeen belang wordt beschouwd, zonder voorafgaande schorsing;
- de invoering van een **nieuwe procedure voor de toezending** van OCMW-beslissingen aan de toezichthoudende overheden, waarbij drie categorieën documenten worden onderscheiden: de belangrijkste, die in extenso moeten worden toegezonden, die welke in de vorm van een korte verklaring worden verzonden en die welke niet langer moeten worden verzonden; dit systeem is grotendeels gebaseerd op het systeem dat op gemeentelijk niveau geldt;
- en tot slot is er de inkorting van bepaalde termijnen voor toezicht.

AAN HET HOOFD VAN HET OCMW

Een belangrijk en werkelijk vernieuwend aspect van de nieuwe organieke wet is de modernisering van het beheer van de OCMW's, door bepaalde functies te verduidelijken (en te hernoemen), maar ook door nieuwe functies te creëren (en zo nodig de onderlinge relatie tussen deze functies te herformuleren).

Zo worden de OCMW-secretarissen en -ontvangers respectievelijk omgedoopt tot **secretaris-generaal** en **financieel directeur**. Dit is uiteraard niet alleen een wijziging van de terminologie – die niettemin het groeiend belang van de instelling weerspiegelt – aangezien de nieuwe taken van elk van hen werden beschreven en gebundeld in de nieuwe organieke wet.

De secretaris-generaal moet zich houden aan de richtlijnen van de raad voor maatschappelijk welzijn, het vast bureau en de voorzitter, afhankelijk van hun respectieve bevoegdheden. Zijn **taken**, vastgelegd in de nieuwe organieke wet, omvatten **het voorzitten van het directiecomité, het analyseren en implementeren van de in de oriëntatienota bepaalde beleidslijnen en het organiseren en opvolgen van het intern controlesysteem**. De secretaris-generaal is ook verantwoordelijk voor taken met betrekking tot personeelsbeleid en -management, zoals het opstellen van het ontwerp van personeelsformatie, een organigram, opleidingsplannen, arbeidsreglementen en statuten.

4. Die aspecten van de hervorming bespreken we hier niet: enerzijds omdat bij de publicatie van dit artikel de nieuwe OCMW-raden reeds samengesteld zijn, en anderzijds omdat de inwerkingtreding van de op 15 februari goedgekeurde tekst de facto na deze installatie plaatsvindt en de praktische gevolgen vooral na de volgende gemeenteraadsverkiezingen voelbaar zullen zijn.

Mandaat en evaluatieprocedure

Net als bij de gemeenten (art. 69 Nieuwe Gemeentewet) krijgen de OCMW's de mogelijkheid om hun secretaris-generaal en financieel directeur bij mandaat aan te werven (naast de traditionele statutaire benoeming). Het mandaat kan altijd worden verlengd als de titularis bij de laatste twee evaluaties een 'gunstige' beoordeling heeft gekregen.

De nieuwe organieke wet bepaalt dat zowel de secretaris-generaal als de financieel directeur moeten worden geëvalueerd, ongeacht of hun taken werden toegewezen bij mandaat of via statutaire benoeming. **De functiebeschrijving** en de **operationele doelstellingen** die door de secretaris-generaal of de financieel directeur moeten worden bereikt, worden **door het vast bureau vastgelegd in een doelstellingenovereenkomst**, opgesteld na een functiesprek. De evaluatie vindt om de drie jaar plaats door een evaluatiecomité. Voor mandaathouders vindt de laatste evaluatie echter plaats zes maanden voor het einde van het mandaat. Het evaluatiecomité bestaat uit twee leden van het vaste bureau en een externe deskundige die geen stemrecht heeft.

Ten slotte stippen wij aan dat, om te veel politieke invloed te vermijden bij de benoeming van mandatarissen, de ambtstermijn niet gekoppeld wordt aan de duur van een legislatuur en dus op acht jaar wordt vastgelegd. Deze periode verleent tevens een zekere continuïteit aan de functie.

NIET TE VERWARREN: ER IS «MANDAAT» EN «MANDAAT»

Het mandaat waarover we het hebben, is hier:

- NIET in de zin van politieke vertegenwoordiger van het OCMW: de **politieke** mandatarissen van het OCMW zijn de verkozenen, nl. de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn en de OCMW-voorzitter;
- MAAR de contractuele functie, als beroepsactiviteit: we hebben het hier over de contractuele status die is gekozen voor de wettelijke graden van financieel directeur en secretaris-generaal, die dus tot de **administratieve functies** behoren.

Nieuwe leidinggevende functies

Naast de nieuwe taken van secretaris-generaal en financieel directeur zijn er ook twee nieuwe graden ingevoerd: de **directeur human resources** en de **directeur maatschappelijk** welzijn. De creatie van deze twee nieuwe functies maakt het mogelijk om de opdrachten van de secretaris-generaal te verduidelijken en zijn werklast te verlichten op het vlak van management (personeelsbeheer) en de voorbereiding van het sociaal beleid.

De **directeur human resources** is, onder het rechtstreekse hiërarchische gezag van de secretaris-generaal, verantwoordelijk voor alle aspecten van het HR-management, nl. de ontwikkeling van de type functiebeschrijvingen, de organisatie van de werving en selectieprocedures, personeelsplanning, competentie management, personeelsontwikkeling en -opleiding, de uitwerking van een reglement voor de evaluatie van het personeel, het beheer van het evaluatieproces voor elk personeelslid en het beheer van de interne mobiliteit van het personeel. Deze lijst is echter niet exhaustief en kan worden aangevuld met andere taken zoals loonadministratie, vakantieregeling, loopbaanplanning, ...

Het feit dat het HR-management onder zijn of haar dagelijkse taken valt, betekent geenszins dat de directeur human resources de bevoegdheden op het vlak van de leiding over en het dagelijks beheer van het personeel overneemt van de secretaris-generaal. De directeur HR fungeert in zekere zin als eerste adjunct van de secretaris-generaal op het vlak van personeelsbeleid en -beheer. Hij ondersteunt de secretaris-generaal ook bij het ontwerpen van de personeelsformatie, de opleidingsplannen, arbeidsreglementen en het statuut.

De functie van **directeur maatschappelijk welzijn** (DMW) werd in het leven geroepen om de secretaris-generaal bij te staan bij de uitvoering van het sociaal beleid. De DMW verzekert de naleving van de toepassing van de strategische lijnen van het door de OCMW-raad vastgestelde sociaal beleid. Hij bewaakt ook de methodologische kwaliteit en de coherentie en de deontologie van het sociaal werk. Ter ondersteuning van de definitie van sociaal beleid en om het beleid te kunnen bijsturen, dient de DMW bij te dragen aan de ontwikkeling van statistische gegevens. Hij moet in het bijzonder werken aan de totstandkoming van de sociale coördinatie. Daarnaast moet er gezocht worden naar mogelijkheden om partnerschappen te ontwikkelen bij de tenuitvoerlegging van het sociaal beleid. Ten slotte informeert de DMW de secretaris-generaal en het bijzonder comité voor de sociale dienst over de tijdens de uitoefening van de functie vastgestelde behoeften en stelt hij maatregelen voor om eraan tegemoet te komen. Het is de taak van de secretaris-generaal om de raad voor maatschappelijk welzijn en het vast bureau daarover te informeren.

NIEUWE WERKING VAN DE ORGANEN VAN HET OCMW'S

a. Het directiecomité

Het directiecomité, dat **minstens bestaat uit de secretaris-generaal, de financieel directeur, de directeur human resources en de directeur maatschappelijk welzijn**, staat de secretaris-generaal bij in de coördinatie van de werkzaamheden van de verschillende diensten. Andere personen binnen het bestuur kunnen er ook deel van uitmaken, zoals diensthoofden of bepaalde deskundigen binnen het bestuur (op voorwaarde dat zij door de secretaris-generaal worden uitgenodigd).

Ook al heeft dit comité geen beslissingsbevoegdheid, zijn bijdrage is zeer belangrijk: het heeft immers een dubbele coördinerende rol. In de eerste plaats is het namelijk de link tussen de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn en het vast bureau enerzijds en de administratie anderzijds. In de tweede plaats vormt het de verbinding tussen de politieke beslissing en de uitvoering ervan binnen de administratie.

Het directiecomité brengt advies uit over de ontwerpen van personeelsformatie, het organigram, het statuut, het voorontwerp van begroting en het ontwerp van het interne controlesysteem. Ook wordt een lid van het directiecomité aangesteld om de onafhankelijkheid van het interne controlesysteem te bewaken.

b. De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn

Deze levert commentaar bij de begrotingen en de jaarrekening vergezeld van het jaarverslag tijdens de zitting van de gemeenteraad waarop het punt wordt besproken.

Deze maatregel vult de regel aan die de voorzitter van de OCMW-raad het recht verleent om te zetelen in het college van burgemeester en schepenen (art. 28, §4 OCMW-wet en art. 103 NGW). Het is ook de voorzitter van de OCMW-raad die het beleidsprogramma en het driejaarlijkse plan toelicht aan de OCMW- en de gemeenteraad.

c. Het overlegcomité

Hoewel er niets verandert aan de onderwerpen die binnen het kader van het overlegcomité moeten worden besproken, **versterkt de afschaffing van het dubbele toezicht het belang** ervan. De mogelijkheid van de burgemeester wordt afgeschaft om een schepen aan te wijzen als vervanger voor de participatie van de delegatie van de gemeente. De burgemeester dient dus elke vergadering van het overlegcomité bij te wonen.

De secretaris-generaal neemt het secretariaat van het overlegcomité op zich en stelt de verslagen op. Deze bepaling is louter een aanpassing aan de huidige realiteit.

d. Het vast bureau en de bijzondere comités

Ook artikel 27 van de organieke wet, dat betrekking heeft op het vast bureau en de bijzondere comités, onderging enkele wijzigingen. In de eerste plaats worden enkele zaken van dagelijks bestuur verduidelijkt om te preciseren dat dit taken zijn die bij voorkeur moeten worden uitgevoerd door een orgaan dat vaker moet vergaderen dan de raad, nl. minstens twee keer per maand. Er wordt ook gewezen op de verplichte oprichting van een bijzonder comité voor de sociale dienst.

De zaken van dagelijks bestuur behelzen de goedkeuring en de verzending van de driemaandelijkse financiële rapportering aan het Verenigd College, de opvolging van de implementatie van het interne controlesysteem, de follow-up van de ontwikkeling van het HR-beheer en de beslissingen omtrent de aanwerving van contractueel personeel (met uitzondering van personeel van niveau A).

Ten slotte volgen er nog preciseringen aangaande de genderverdeling in het vast bureau en de bijzondere comités en de regels die van toepassing zijn indien het man-vrouw-evenwicht na de verkiezingen niet wordt bereikt.

Ordonnantie van 15 februari 2019 van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

GECOÖRDINEERDE TEKST

Zoals u weet, bieden Brulocalis en de Federatie van Brusselse OCMW's een gecoördineerde versie van de organieke wet aan, zowel op www.brulocalis.brussels als op de ocmw-info-cpas.be.

Aangezien de hervorming echter recent is en er heel veel tekst bijgewerkt moet worden, kunnen we bij het ter perse gaan nog niet preciseren wanneer deze tools aangepast zullen zijn.

Wij houden u op de hoogte via onze e-Newsletter.

GIDS VAN DE LOKALE MANDATARIS

De in december 2018 door Brulocalis gepubliceerde «Gids dan de lokale mandataris» was, wat de OCMW's en hun relaties met de gemeente betreft, gebaseerd op de inmiddels verouderde versie van de organieke wet. Bepaalde aspecten van de betrekkingen tussen de gemeente en het OCMW zijn dus inmiddels verouderd.

De Gids is te vinden op www.brulocalis.brussels > Publicaties.

> Olivier EVRARD, juridisch adviseur bij Brulocalis

HERVORMING VAN HET BWRO: STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENINGEN: EEN WARE FACELIFT

Het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) werd onlangs in al zijn aspecten grondig herzien¹. Brulocalis maakt de balans van deze omvangrijke hervorming op in een aantal artikels over de wijzigingen met de grootste gevolgen voor de lokale besturen.

Dit eerste deel gaat dieper in op de stedenbouwkundige verordeningen. De hervorming brengt geen grote principewijzigingen met zich mee, maar voert wel optimaliseringen door. De uitwerkings-, wijzigings- en opheffingsprocedures worden onderworpen aan een beoordeling van de milieugevolgen. De onderlinge afstemming van de gewestelijke en gemeentelijke verordeningen blijft behouden. Binnenkort treedt echter een nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV) voor het hele gewestelijke grondgebied in werking. En met de komst van die GSV worden de oudste gemeentelijke verordeningen opgeheven.

1. Sinds de goedkeuring in 2004 werd het BWRO maar liefst 21 keer gewijzigd. De laatste herziening vloeit voort uit de ordonnantie van 30 november 2017 tot hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening en de ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen en tot wijziging van aanverwante wetgevingen. Deze ordonnantie trad in twee fasen in werking: een onmiddellijke inwerkingtreding (tien dagen na de publicatie in het Belgisch Staatsblad, nl. op 30 april 2018) voor planning (Titel II van het BWRO), stedenbouwkundige verordeningen (Titel III) en stedenbouwkundige inlichtingen (art. 275 en 276/1) en een vertraagde inwerkingtreding (een jaar na de publicatie in het Belgisch Staatsblad, nl. op 30 april 2019) voor de andere materies. Zie over deze hervorming met name: J.-F. NEURAY en C. WIJNANTS, "Les règlements d'urbanisme" in *La réforme du Code bruxellois de l'aménagement du territoire (CoBAT)*, Brussel, Éd. Larcier, 2018, p. 81-102; J. van YPERSELE, Ph. LEVERT en Y. FENG, "La réforme du 30 novembre 2017 du code bruxellois de l'aménagement du territoire, quelques bouleversements en perspective", *Amén.*, 2018/2, p. 101-132.
2. F. HAUMONT, *Répertoire notarial*, "Urbanisme – Région wallonne", 1996, nr. 1083.
3. Cass., 16 maart 1984, *Pas.*, p. 842; Cass., 1 februari 1985, *Pas.*, p. 654.
4. Besluit van 9 april 2004 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.
5. Zie hierover: F. LAMBOTTE, "Nieuwe GSV maakt komaf met de rechtsonzekerheid - De feniks herrijst uit zijn as", *Nieuwsbrief*, 2003/5, p. 18-19.
6. Zie met name: R.v.S., 27 november 1992, nr. 41.217, *Dermagne*; R.v.S., 25 maart 2002, *Amén.*, 2002, p. 325; R.v.S., 16 januari 2003, nr. 114.576, *Leboutte*.

BEGRIJP

Een stedenbouwkundige verordening wordt gedefinieerd als "een geheel van politiebepalingen die voornamelijk betrekking hebben op gebouwen"². Zo'n verordening kan op gewestelijk niveau (GSV) of op gemeentelijk niveau (GemSV) uitgewerkt zijn.

Artikel 15 van de wet van 1 februari 1844 op de wegenpolitie, ingevoegd door artikel 3 van de wet van 28 mei 1914, kende de gemeenten de bevoegdheid toe om, in het belang van de esthetiek en schoonheid van de openbare wegen, de beplantingen en de gebouwen te reglementeren en erfdiensbaarheden te bepalen. Daaruit volgt dat heel wat gemeentelijke verordeningen, die op die basis goedgekeurd zijn, bepalingen van stedenbouwkundige aard bevatten.

De bevoegdheid tot uitvaardiging van "bouwverordeningen", zoals ze toen genoemd werden en die de voorlopers zijn van de huidige gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen, is opgenomen in de wet van 29 maart 1962 houdende

organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw. Deze wet beperkte hun voorwerp tot "bepalingen die ertoe strekken de gezondheid, de stevigheid en de schoonheid van de gebouwen, alsmede de beveiliging ervan tegen brand te bevorderen". Na de goedkeuring van de wijzigingswet van 22 december 1970 werd het voorwerp uitgebreid naar het openbare wegennet en stedenbouw in het algemeen³. Bovendien konden ze de lijst met handelingen en werkzaamheden aanvullen waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is.

Het principe van de stedenbouwkundige verordeningen werd overgenomen en uitgebreid door de ordonnantie van 29 augustus 1991 houdende organisatie van de planning en de stedenbouw (OPS), die gecodificeerd werd tot het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO)⁴.

Op basis daarvan hebben een hele reeks GSV's elkaar ondertussen opgevolgd:

- de GSV van 3 juni 1999;
- de GSV van 11 april 2003 met dezelfde inhoud, goedgekeurd op 11 april 2003 na de gedeeltelijke nietigverklaring van de GSV van 3 juni 1999⁵;
- de GSV van 21 november 2006 die momenteel van kracht is.

Deze laatste verordening wordt dit jaar opgeheven en vervangen. Tijdens de zitting van donderdag 24 januari 2019 heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering het ontwerp tot herziening van de GSV goedgekeurd. Het ontwerp wordt definitief goedgekeurd na het openbaar onderzoek dat liep van 14 maart tot en met 13 april 2019.

Op gemeentelijk niveau zijn de bouwverordeningen van toepassing gebleven aangezien ze nog altijd een voldoende juridische basis vonden in de gewestelijke bepalingen die de bepalingen van de organieke wet van 1962 vervangen hebben. Artikel 117 van de OPS preciseerde in dat opzicht dat als de bepalingen van de bouwverordeningen die strijdig zijn met de GSV niet formeel opgeheven waren, ze impliciet opgeheven zijn.

INHOUD

Het voorwerp van een stedenbouwkundige verordening moet beperkt blijven tot de **materiële bouwhandelingen** en de gelijkgestelde handelingen en werken. Met andere woorden, het heeft voornamelijk betrekking op de "bouwpolitie".

De stedenbouwkundige verordening onderscheidt zich bijgevolg van de bestemmingsplannen (gewestelijk bestemmingsplan (GBP) en bijzonder bestemmingsplan (BBP)) doordat **ze de bestemming van een welbepaalde zone of een welbepaald perceel niet kan vastleggen**. Een stedenbouwkundige verordening kan evenmin de bestemming of het gebruik van een specifiek gebouw bepalen⁶.

Daaruit vloeit eveneens voort dat zo'n verordening de rechtsverhouding tussen de beheerder van het openbare wegennet en de houder van een vergunning of een wegconcessie niet kan regelen⁷.

Vroeger bepaalde artikel 91, tweede lid van het BWRO dat stedenbouwkundige verordeningen, uitgevaardigd door de gemeenteraad, betrekking hadden op dezelfde materies als die geregeld door de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen zoals vastgelegd in artikel 88 van het BWRO.

Om **de tekst te stroomlijnen**, heeft de wetgever deze twee bepalingen samengevoegd zonder ze wezenlijk te veranderen. Hij heeft deze lijst ook aangevuld met een nieuw voorwerp: "het behoud en de herwaardering van het erfgoed".

Tegenwoordig bevat artikel 87 van het BWRO nog altijd een **niet-limitatieve opsomming** die als volgt geformuleerd is:

De stedenbouw van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt door de volgende verordeningen vastgelegd:

- de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen;
- de gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen.

Deze verordeningen kunnen bepalingen bevatten om **onder meer** te voorzien in:

1° de gezondheid, de instandhouding, de stevigheid en de fraaiheid van de bouwwerken, de installaties en hun omgeving, alsmede hun veiligheid, met name de beveiliging tegen brand en overstroming;

2° de thermische en akoestische kwaliteit van de bouwwerken, de energiebesparingen en de energierugwinning;

3° de instandhouding, de gezondheid, de veiligheid, de bruikbaarheid en de fraaiheid van de wegen, de toegangen en de omgeving ervan;

4° de aanleg van voorzieningen van openbaar nut ten behoeve van de gebouwen, met name wat betreft de water-, gas- en elektriciteitsvoorziening, de verwarming, de telecommunicatie en de vuilnisophaling;

5° de minimumnormen inzake bewoonbaarheid van de woningen;

6° de woonkwaliteit en het gemak van het langzaam verkeer met name door voorkoming van lawaai, stof en rook bij de uitvoering van werken, en door deze werken op bepaalde uren en dagen te verbieden;

7° de toegang voor personen met beperkte mobiliteit tot al dan niet bebouwde onroerende goederen of delen ervan toegankelijk voor het publiek, tot installaties en wegen;

8° de gebruiksveiligheid van een voor het publiek toegankelijk goed;

9° het behoud en de herwaardering van het erfgoed, onverminderd de bepalingen van titel V van dit Wetboek.

De uitdrukkelijke toevoeging van een doelstelling omtrent het erfgoed weerspiegelt de nieuwe formulering van artikel 41 van het BWRO betreffende de BBP's, die voortaan voorschriften kunnen opnemen met betrekking tot "*de esthetische aard van de bouwwerken en hun omgeving, met inbegrip van hun landschappelijke en erfgoedkundige kwaliteiten*".

Een stedenbouwkundige verordening kan betrekking hebben op erfgoedelementen die niet onderworpen zijn aan beschermingsmaatregelen, of een laagje vernis aanbrengen op panden die geklasseerd of op de bewaarijst ingeschreven zijn. Ter herinnering: dergelijke panden vallen onder Titel V van het BWRO. In geval van tegenstrijdigheden hebben de bepalingen van het BWRO voorrang op die van een GemSV of een BBP⁸.

Artikel 87 van het BWRO verduidelijkt bovendien dat stedenbouwkundige verordeningen "*kunnen met name betrekking hebben op de bouwwerken en installaties boven en onder de grond, op de uithangborden en de reclame-inrichtingen, de antennes, de leidingen, de afsluitingen, de opslagplaatsen, de onbebouwde terreinen, de beplantingen, de wijzigingen van het reliëf van de bodem, en de inrichting van ruimten ten behoeve van het verkeer en het parkeren van voertuigen buiten de openbare weg*" en "*mogen niet afwijken van de opgelegde voorschriften inzake de grote wegen*".

Door met een niet-limitatieve opsomming te werken, **legt het BWRO heel ruim de materies en handelingen vast die door de stedenbouwkundige verordeningen behandeld worden**. Dit verklaart ook

«De algemene verordeningen van 16 gemeenten worden opgeheven bij de inwerkingtreding van de nieuwe GSV.»

7. R.v.S., 6 maart 1980, nr. 20.157, Brusselse Agglomeratie.

8. Advies van de Afdeling Wetgeving van de Raad van State nr. 59.771/4 van 21 september 2016, p. 23.

9. R.v.S., 11 mei 2012, 15e K., nr. 219.331, *Gemeente Etterbeek*.
10. O. EVRARD, "Titel VIII van de GSV: een nieuw instrument om de verkeersdruk te beperken", *Mobiliteitsgids*, 2007/3, p. 14-15.
11. Op het hoogtepunt bestond de laatste GSV uit wel zeven titels:
 Titel I: kenmerken van de bouwwerken en hun naaste omgeving
 Titel II: woonbaarheidsnormen voor woningen
 Titel III: bouwplaatsen (titel gedeeltelijk opgeheven)
 Titel IV: toegankelijkheid van gebouwen voor personen met beperkte mobiliteit
 Titel V: warmte-isolatie van de gebouwen (volledig opgeheven titel)
 Titel VI: reclame- en uithangborden
 Titel VII: de wegen, de toegangen ertoe en de naaste omgeving ervan
 Titel VIII: de parkeernormen buiten de openbare weg
12. Titel III betreffende de bouwplaatsen werd gedeeltelijk opgeheven (9 opgeheven artikelen: 2, 3, 5 en 7 tot 12) bij het Besluit van 11 juli 2013 betreffende de uitvoering van bouwplaatsen op de openbare weg (Belgisch Staatsblad van 06/09/2013 – Inwerkingtreding: 01/11/2013). Deze titel werd aanzienlijk uitgehouden.
 Titel V betreffende de warmte-isolatie van de gebouwen is volledig opgeheven bij de ordonnantie van 7 juni 2007 houdende de energieprestatie en het binnenklimaat van gebouwen (EPB). Deze ordonnantie werd op haar beurt vervangen door het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (afgekort als BWLKE), dat voortaan als referentie gebruikt moet worden.
 Titel VIII betreffende de parkeernormen buiten de openbare weg moet voortaan gelezen worden in combinatie met de bepalingen van Hoofdstuk III van het BWLKE, dat tevens het aantal toegelaten parkeerplaatsen naar aanleiding van de afgifte of verlenging van een milieuvergunning vastlegt.
13. Aanhef van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 11 april 2003 tot vastlegging van de Titels I tot VII van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening.
14. Algemene Bouwverordening voor de wijken rond de Ambiorixsquare en het Jubelpark (gepubliceerd door vermelding in het B.S. van 26/06/1992, terwijl die volledig gepubliceerd had moeten zijn (R.v.S., 9 november 2006, nr. 164.584, Julemont), en uiteindelijk in haar geheel opnieuw gepubliceerd in het B.S. van 29/04/2008); Gezoneerde gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GGSV) voor de perimeter van de Wetstraat en haar omgeving (goedgekeurd op 12 december 2013 en in werking getreden op 9 februari 2014).
15. Voor de hervorming bepaalde artikel 91 van het BWRO het volgende: "De gemeenteraad kan stedenbouwkundige verordeningen vaststellen voor het gemeentelijk grondgebied of een deel ervan. De gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen hebben betrekking op dezelfde materies als deze die geregeld worden door de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen, die ze kunnen aanvullen."
16. Zie hierover: O. EVRARD, "Horeca-terrassen langs de weg: stedenbouwkundige verplichtingen?", *Nieuwsbrief*, 2011/6, p. 21-23.

waarom je er bijzonder uiteenlopende voorschriften in terugvindt, gaande van de hoogte en de esthetiek van de gebouwen tot de bescherming van de bomen.

Maar zoals de Raad van State onderstreept: "Het kan niet worden afgeleid uit art. 88 BWRO [dat art. 87 geworden is] en uit het gebruik van de woorden "onder meer" dat gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen bepalingen zouden kunnen bevatten met betrekking tot de bestemming van gebouwen, wat volgens art. 41, eerste lid, BWRO een van de voorwerpen van het bijzonder bestemmingsplan vormt."⁹

Oorspronkelijk hadden stedenbouwkundige verordeningen vooral betrekking op de openbare orde en de harmonie van de gebouwen. De doelstellingen van stedenbouwkundige verordeningen zijn gevarieerder geworden naarmate de behoeften en bekommernissen van de maatschappij geëvolueerd zijn. Zo deden voorschriften hun intrede die betrekking hadden op materies zoals bouwplaatsen, toegankelijkheid van gebouwen voor personen met beperkte mobiliteit, warmte-isolatie van de gebouwen en parkeernormen buiten de openbare weg¹⁰, wat een erg lijvige GSV opleverde¹¹.

De GSV kende vervolgens een omgekeerde tendens, door de verschuiving van volledige stukken van voorschriften naar bijzondere regelgevingen, met name op het vlak van milieu¹².

SOORTEN VERORDENINGEN

Het nieuwe BWRO bevestigt de **complementariteit tussen gewestelijke en gemeentelijke verordeningen**, alsook de mogelijkheid van deze instrumenten om een vergunning op te leggen voor de uitvoering van handelingen en werkzaamheden die niet opgenomen zijn in artikel 98, §1 van het BWRO.

De voorschriften van een gewestelijke of gemeentelijke stedenbouwkundige verordening zijn enkel van toepassing voor zover ze niet strijdig zijn met de reglementaire voorschriften van een bestemmingsplan of verkavelingsvergunning (art. 94 van het BWRO).

Gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen (GSV)

De gewestelijke vergunningen (artikel 88) zijn onderverdeeld in twee categorieën. De regering is voortaan verplicht om een stedenbouwkundige verordening goed te keuren die van toepassing is op het hele gewestelijke grondgebied, terwijl dat tot nu toe facultatief was. Deze verordening is de **'gewestelijke stedenbouwkundige verordening'** (GSV). Bovendien kan de regering stedenbouwkundige verordeningen goedkeuren die van toepassing zijn op een deel van het gewestelijke grondgebied, maar dat is niet verplicht. Deze verordeningen zijn **'zonale gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen'** (ZGSV).

Deze wijziging brengt weinig praktische gevolgen met zich mee, maar de bedoeling was in de eerste plaats

om in het BWRO het belang te benadrukken van de GSV die "een van de fundamentele instrumenten van het stedenbouwkundig beleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is"¹³, terwijl er eerder al twee ZGSV's bestonden¹⁴.

Gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen (GemSV)

Volgens artikel 91 kan de gemeenteraad gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen vaststellen voor:

- het hele gemeentelijke grondgebied op voorwaarde dat ze betrekking hebben op een materie die niet geregeld wordt op gewestelijk niveau of de gewestelijke verordeningen aanvullen voor aspecten die ze niet behandelen. Deze verordeningen zijn **'specifieke gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen'**;
- een deel van het gemeentelijke grondgebied. Deze verordeningen zijn **'zonale gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen'**.

Ook op gemeentelijk niveau komt de wijziging neer op de herstructurering van de tekst en de toevoeging van terminologische verduidelijkingen.

Eenzijds beschikten de gemeenten al over de mogelijkheid om zonale of specifieke verordeningen aan te nemen, zelfs als de tekst minder uitdrukkelijk was¹⁵. En daar hebben ze gretig gebruik van gemaakt, zoals de vele voorbeelden bewijzen: commerciële uitdrukking, opwaardering van handelskernen, terrassen en bezetting van de openbare ruimte¹⁶, waterbeheer, ...¹⁷ Merk op dat bepaalde zonale verordeningen ook een specifiek voorwerp hebben.

Anderzijds is het voorwerp van de specifieke verordeningen niet beperkt tot de materies die niet geregeld worden door de GSV's. Zij kunnen ook "de gewestelijke verordeningen aanvullen", zoals vroeger.

In de oorspronkelijke versie van het ontwerp van ordonnantie¹⁸ was deze laatste mogelijkheid duidelijk opgeheven maar ze werd opnieuw ingevoegd in de tekst na de beslissing om twee GemSV's die na de inwerkingtreding van de GSV van 2006 goedgekeurd zijn, niet op te heffen.

Brulocalis¹⁹ had niet alleen benadrukt dat de gemeentelijke autonomie geschonden was, maar ook **dat de gemeenten Schaarbeek en Evere recent een GemSV met een niet-beperkt voorwerp goedgekeurd hadden**. Deze regelgevende werkzaamheden, die een grote investering qua middelen en budget betekenen, riskeerden voor niets geweest te zijn. Aangezien de wetgever uiteindelijk besliste om beide GemSV's te behouden, moesten zij een wettelijke basis krijgen. Die wettelijke basis werd heel algemeen geformuleerd, zodat die ook voor latere GemSV's kan dienen. **De GemSV's die "de gewestelijke verordeningen aanvullen"**²⁰ zijn dus via de voordeur naar buiten gegaan en via de achterdeur weer naar binnen gekomen.

> Stedenbouwkundige verordeningen behandelen de bewaring en de valorisering van het erfgoed (gemeentehuis Vorst)

De gemeenteraad mag trouwens door middel van een GemSV hetzij de waarde van de verplichte stedenbouwkundige lasten verhogen, hetzij andere omstandigheden bepalen waarin de heffing van stedenbouwkundige lasten verplicht is en de waarde ervan bepalen, en dit door toepassing van artikel 100, §3 van het BWRO.

Onderlinge afstemming van GSV en GemSV

Zoals vroeger zijn **GemSV's** eigenlijk **bedoeld om GSV's aan te vullen**. Aanvullen betekent de lacunes vullen of preciseringen aanbrengen. Volgens het beginsel van de hiërarchie van de normen mag een GemSV de voorschriften van gewestelijke verordeningen of een bestemmingsplan dus niet wijzigen, tegenspreken, versoepelen of opheffen.

In de praktijk blijken de gemeenten echter steeds minder bewegingsruimte te hebben naarmate de bestemmingsplannen en GSV's alsnog preciezer worden. Dat is met name het geval sinds de inwerkingtreding van de GSV van 2006.

Toch biedt artikel 95, §2 van het BWRO de mogelijkheid om - en dat is nieuw - te voorzien in **afwijkingen op de gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV) in een zonale gemeentelijke stedenbouwkundige verordening (ZGemSV)** mits behoorlijk met redenen omkleed en onder de volgende voorwaarden:

- er mag geen afbreuk gedaan worden aan de wezenlijke elementen van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening;
- de afwijking moet gegrond zijn op behoeften die niet bestonden op het ogenblik dat de gewestelijke stedenbouwkundige verordening goedgekeurd werd.

Deze beperkingen zijn geïnspireerd op de beperkingen op basis waarvan de bijzondere bestemmingsplannen (BBP) mogen afwijken van het gewestelijk bestemmingsplan (GBP).

Het is daarentegen niet mogelijk om af te wijken van een zonale gewestelijke stedenbouwkundige verordening (ZGSV).

UITWERKINGSPROCEDURES

Milieueffectenrapport

Het wordt voortaan uitdrukkelijk bepaald dat **de uitwerking, wijziging en opheffing van stedenbouwkundige verordeningen het voorwerp moeten uitmaken van een milieueffectenrapport**, waarvan de regering de structuur vastlegt.

Artikel 87/1 stemt de geldige procedure voor stedenbouwkundige verordeningen af op die voor bestemmingsplannen in artikel 15/1 van het BWRO. De voorbereidende werkzaamheden maken duidelijk dat het de bedoeling van de wetgever was **dat er gegarandeerd rekening gehouden wordt met de potentiële milieu-impact** van deze reglementen en **dat er gegarandeerd publieke** deelname is door de beginselen in de richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's van toepassing te maken²¹.

Het milieueffectenrapport bevat de informatie opgesomd in bijlage C van het BWRO *"rekening houdend met de informatie die redelijkwijze gevraagd kan worden, met de bestaande kennis en beoordelingsmethoden, met de nauwkeurigheidsgraad van het plan, en met het feit dat bepaalde aspecten ervan geïntegreerd moeten kunnen worden op een ander planologisch niveau of op het niveau van de latere vergunningsaanvragen, waar het verkieslijk kan zijn de beoordeling te maken om een herhaling ervan te vermijden"*.

Een belangrijke nieuwigheid schuilt in de verplichting om rekening te houden met de resultaten die verkregen zijn bij eerder uitgevoerde relevante milieubeoordelingen (artikel 87/1). De bedoeling daarvan is om de kosten en de duur van de milieubeoordelingen te beperken of voorwaarde uiteraard dat de beschikbare informatie relevant en niet verouderd is. Vroeger bestond dit mechanisme alleen voor BBP's.

Artikel 97 van het BWRO verduidelijkt dat de regels met betrekking tot het uitwerken van gewestelijke en gemeentelijke verordeningen niet alleen van toepassing zijn op de wijziging maar ook op de opheffing ervan.

Bovendien bepaalt het BWRO dat er een vrijstelling toegekend kan worden **wanneer gemeend wordt**

17. Voorbeelden van specifieke gemeentelijke verordeningen:

- Anderlecht: Verordening op het plaatsen van een terras, een etalage met koopwaren, een braadspit en een distributeur op de openbare ruimte, goedgekeurd op 26 februari 2015; Verordening houdende plaatsing van parabolische buitenantennes, goedgekeurd op 23 februari 2006.
  - Brussel: Reglement op de trottoirs (20 december 1963); Gemeentelijke stedenbouwkundige verordening op de ontspanningssporten en de charmespektakels (29 april 1993); Reglement betreffende de publiciteitsinrichtingen (22 december 1994); Reglement betreffende de plaatsing van antennes (5 maart 1998); Reglement betreffende de afsluiting van winkelramen (23 maart 2000).
  - Etterbeek: Gemeentelijke stedenbouwkundige verordening betreffende de opening en uitbreiding van bepaalde handelsactiviteiten (in werking getreden op 9 november 1999).
  - Sint-Joost: Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening; Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening over de plaatsen van raamprostitutie.
  - Schaerbeek: Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening over de plaatsen van raamprostitutie.
  - Ukkel: Reglement op de aanleg, de heraanleg en de herstelling van voetpaden; Gemeentelijke stedenbouwkundige verordening betreffende het waterbeheer (in werking getreden op 28 november 2016); Gemeentelijke stedenbouwkundige verordening betreffende de opening en uitbreiding van bepaalde handelsactiviteiten; Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening betreffende de uithangborden en de herwaarding van handelskernen.
  - Voorbeelden van zonale gemeentelijke verordeningen:**
  - Brussel: Solboschwijk - Reglement betreffende de achteruitbouwzones en de villawijk (2 mei 1927); Reglement betreffende de stedenbouwkundige zone Grote Markt, Unesco Erfgoed - Gevolgen voor de handel; ZGSV Verdun bis - Zonale Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening voor de bouwwerken langsheen de nieuwe openbare weg gelegen tussen de Tweedekerstraat en de brug van de Verdunstraat (21 januari 2012).
  - Sint-Gillis: Gemeentelijke stedenbouwkundige verordening 'Stadhuis Wijk'; Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening: Terrassen en privatieve bezetting van de openbare ruimte in de Louizawijk (PDF); Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening: Terrassen en privatieve bezetting van de openbare ruimte in de Louizawijk.
  - Schaerbeek: Gezonde Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening
  - Bloemenwijk; Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening - Terdelt en Chromé.
  - Sint-Lambrechts-Woluwe: Zonale gemeentelijke stedenbouwkundige verordening voor de Georges Henrilaan.
18. Voorontwerp van ordonnantie, door de gewestregering goedgekeurd in eerste lezing op 17 december 2015.
19. Advies op initiatief van Brulocalis van 20 januari 2016.

dat de geplande verordening niet van dien aard is dat ze noemenswaardige gevolgen kan hebben voor het leefmilieu, rekening houdend met de criteria in bijlage D van het BWRO. Een vrijstelling is echter uitgesloten wanneer de verordening direct of indirect betrekking heeft op een Natura 2000-gebied of op een zone waar Seveso-activiteiten gevestigd zijn.

Voor GSV's wordt de met redenen omklede beslissing genomen door de regering op advies van de Gewestelijke Commissie en Leefmilieu Brussel.

Voor GemSV's is Leefmilieu Brussel bevoegd om er zich (uitdrukkelijk en omkleed met redenen) over uit te spreken of het ontwerp al dan niet onderworpen moet worden aan een milieueffectenrapport. Deze keuze wordt gerechtvaardigd door het feit dat deze instelling "over de nodige afstand en bevoegdheid beschikt om zich uit te spreken over deze belangrijke kwestie"²². Het principe wordt versterkt door de afwezigheid van een beroep tot herziening door de gemeente tegen de beslissing van Leefmilieu Brussel om het ontwerp van GemSV voor te leggen aan een milieueffectenrapport. Dit sluit een eventueel beroep bij de Raad van State niet uit²³.

Specifieke procedureregels voor GemSV's

Wat de GemSV's betreft, verwijst het BWRO, met het oog op **vereenvoudiging**, naar de **uitwerkingsprocedure van toepassing op BBP's** (zoals beschreven in art. 43 e.v.), op voorwaarde dat bepaalde opdrachten hier uitgevoerd worden door het bestuur bevoegd voor stedenbouw (in plaats van het bestuur bevoegd voor territoriale planning).

Voor het overige is de gemeentelijke stedenbouwkundige verordening onderworpen aan de **goedkeuring van de regering** (art. 93). De regering geeft haar goedkeuring binnen een termijn van zestig dagen vanaf de datum van ontvangst van het dossier. Deze termijn kan met drie maanden verlengd worden bij een met redenen omkleed besluit. Indien de regering binnen de opgelegde termijn geen beslissing neemt, wordt de gemeentelijke stedenbouwkundige verordening beschouwd als goedgekeurd. Iedere beslissing tot weigering moet met redenen omkleed zijn.

OPHEFFING VAN NIET-CONFORME GEMEENTELIJKE VERORDENINGEN

Het BWRO bekrachtigt het **mechanisme van de impliciete opheffing**²⁴ dat automatisch in werking treedt. Daarop bepaalt het nieuwe artikel 95, §1, eerste lid het volgende: "De gewestelijke stedenbouwkundige verordening en de zonale gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen heffen de niet-conforme bepalingen van de gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen op."

Artikel 95, §1, tweede lid voegt er nog het volgende aan toe: "Wanneer de gewestelijke stedenbouwkundige verordening of een zonale

gewestelijke stedenbouwkundige verordening in werking treedt, **past de gemeenteraad op eigen initiatief de gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen aan** de nieuwe gewestelijke verordening aan."

Om de **regelgeving duidelijker te maken** en discussies over de (tijdrovende en hachelijke) identificatie van de impliciet opgeheven gemeentelijke voorschriften te vermijden, bepaalt de ordonnantie van 30 november 2017 het volgende:

"De volgende **gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen worden afgeschaft** op de dag van de inwerkingtreding van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening tot wijziging of afschaffing van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening waartoe door de Regering op 21 november 2006 was besloten:

1° de bouwverordening van de gemeente Anderlecht, goedgekeurd door de gemeenteraad op 29 december 1932;

2° de bouwverordening van de gemeente Oudergem, goedgekeurd door de gemeenteraad op 6 januari 1967;

3° de bouwverordening van de gemeente Sint-Agatha-Berchem, goedgekeurd door de gemeenteraad op 26 juni 1923;

4° de bouwverordening van Stad Brussel, goedgekeurd door de gemeenteraad op 3 februari 1936;

5° de bouwverordening van de gemeente Etterbeek, goedgekeurd door de gemeenteraad op 16 januari 1948;

6° de verordening op gebouwen en wegen van de gemeente Vorst, goedgekeurd door de gemeenteraad op 23 januari 1911;

7° de algemene bouwverordening van de gemeente Ganshoren, goedgekeurd door de gemeenteraad op 23 november 1948;

8° de algemene bouwverordening van de gemeente Elsene, goedgekeurd door de gemeenteraad op 9 januari 1948;

9° de algemene bouwverordening van de gemeente Jette, goedgekeurd door de gemeenteraad op 27 januari 1961;

10° de algemene bouwverordening van de gemeente Koekelberg, goedgekeurd door de gemeenteraad op 27 februari 1948;

11° de algemene bouwverordening van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek, goedgekeurd door de gemeenteraad op 15 april 1932;

12° de algemene bouwverordening van de gemeente Sint-Gillis, goedgekeurd door de gemeenteraad op 25 oktober 1906;

13° de algemene bouwverordening van de gemeente Ukkel, goedgekeurd door de gemeenteraad op 14 juni 1948;

20. De wetgever was van plan om de formulering over te nemen die reeds gebruikt werd in artikel 41 van het Wetboek om de relatie tussen BBP's en het GBP te beschrijven: *Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zitting 2016-2017, nr. A-451/1, p. 51.

21. Commentaar bij de artikelen, *Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zitting 2016-2017, nr. A-451/1, p. 51.

22. Commentaar bij de artikelen, *Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zitting 2016-2017, nr. A-451/1, p. 44.

23. J.-F. NEURAY, C. WIJNANTS, *Op. Cit.*, p. 89, voetnoot nr. 22.

24. De Raad van State is van mening dat het niet valt onder de bevoegdheid van de wetgever om van het basisbeginsel betreffende de hiërarchie van de normen (bekrachtigd door artikel 159 van de Grondwet) af te wijken via algemene bepalingen. Daarom heeft de Raad van State de toepassing uitgesloten van twee ordonnanties uit 1998 die de bepalingen van de plannen van lagere rang die niet overeenstemmen met plannen van hogere rang in werking houden: R.v.S., 10 september 1998, nr. 75.710, *vereniging Front commun des groupements de défense de la nature*.

25. Commentaar bij de artikelen, *Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zitting 2016-2017, nr. A-451/1, pp. 53-55.

26. Er wordt verwezen naar de voorbeelden die opgesomd worden in voetnoot nr. 17.

27. Commentaar bij de artikelen, *Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zitting 2016-2017, nr. A-451/1, p. 210.

14° de bouwverordening van de gemeente Watermaal-Bosvoorde, goedgekeurd door de gemeenteraad op 6 oktober 1902;

15° de bouwverordening van de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe, goedgekeurd door de gemeenteraad op 12 november 1956;

16° de algemene bouwverordening van de gemeente Sint-Pieters-Woluwe, goedgekeurd door de gemeenteraad op 10 september 1954.”

De parlementaire werkzaamheden motiveren deze radicale aanpassing als volgt: “De meeste bouwverordeningen van de negentien Brusselse gemeenten werden goedgekeurd omstreeks de Tweede Wereldoorlog. Omdat ze niet geleidelijk werden aangepast aan de evolutie van de technieken en de stedenbouwkundige opvattingen, zijn ze vandaag verouderd”, wat een bron van rechtsonzekerheid is. Daarnaast “betekent deze opheffing ook een reële administratieve vereenvoudiging voor zowel de vergunningaanvragers en hun architecten als voor de overheid. Er moet immers niet meer worden gecontroleerd of de ontwerpen voldoen aan zowel de gewestelijke stedenbouwkundige verordening als de bouwverordening, die grotendeels dezelfde problematieken regelen, en de verenigbaarheid van de beide instrumenten moet niet meer worden onderzocht om na te gaan of het eerste niet impliciet het tweede opheft.²⁵”

Bovendien wordt de procedure niet nodeloos gerekend alleen omdat de vergunningsaanvraag afwijkt van de bouwverordening.”

“Om deze opheffing zo goed mogelijk te begeleiden” wordt als overgangsmaatregel voorzien dat **de uitdrukkelijke opheffing van de opgesomde verordeningen op hetzelfde moment gebeurt als de inwerkingtreding van de nieuwe GSV**, en niet bij de inwerkingtreding van de ordonnantie tot wijziging van 30 november 2017.

De GemSV's die niet opgenomen zijn in deze limitatieve opsomming blijven dus van kracht²⁶, voor zover het mechanisme van de impliciete opheffing niet van toepassing is, en onder voorbehoud van formele aanpassingen die de gemeenteraad zou aanbrengen als gevolg van de goedkeuring van de nieuwe GSV, zoals bepaald in artikel 95, §1, tweede lid.

De voorbereidende werkzaamheden lichten toe dat de gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen die van toepassing zijn op het hele grondgebied van de gemeenten Evere en Schaarbeek, niet opgeheven worden, aangezien alleen die verordeningen goedgekeurd werden na de inwerkingtreding van de huidige GSV, en zij dus in overeenstemming met de GSV uitgewerkt zijn. De GemSV van Sint-Joost-ten-Node wordt door de wetgever gelijkgesteld met een specifieke verordening omdat “de draagwijdte ervan is beperkt tot het uitzicht van de gebouwen en de installatie van terrassen en goederen op de openbare weg”²⁷.

INWERKINGTREDING NIEUWE REGELGEVING INZAKE BURGERLIJKE STAND

Op 31 maart 2019 treedt de nieuwe regelgeving inzake de burgerlijke stand in werking. Dit houdt voor de gemeenten een aantal **belangrijke veranderingen** in. De voornaamste:

- Akten worden niet langer op papier opgemaakt en lokaal opgeslagen, maar worden opgesteld in een gedematerialiseerde vorm en opgeslagen in een centrale databank (DABS).
- Akten moeten elektronisch worden ondertekend door de ambtenaar van de burgerlijke stand of de door hem gedelegeerde ambtenaar. De burger hoeft zelf niet meer te tekenen.
- Afschriften en uittreksels worden voor alle gemeenten op dezelfde manier aangemaakt en afgeleverd en kunnen door de burgers in de gemeente worden opgevraagd, ongeacht de gemeente of plaats waar ze werden opgesteld.
- Het Rijksregister zal automatisch worden bijgewerkt op basis van de gegevens van de akten.
- Vonnissen en naamsveranderingen worden in de toekomst vanuit de FOD Justitie elektronisch overgemaakt aan de nieuwe centrale databank (DABS) en vervolgens automatisch verwerkt of, indien er nog een actie nodig is, elektronisch overgemaakt aan de bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand.

Vanaf 31 maart 2019 zullen afschriften en uittreksels uitsluitend worden aangemaakt en bijwerkingen op akten enkel worden doorgevoerd op basis van de in de DABS opgeslagen akten. Daartoe moeten de oude akten uit de lokale registers opgeladen worden in de nieuwe databank.

Teneinde de opstart van de gemoderniseerde burgerlijke stand vlot en zonder problemen te laten verlopen, is het essentieel dat **elke gemeente** minstens volgende **acties** onderneemt:

1. Er zich van verzekeren dat ze, via hun lokale softwareleverancier of IT-partner, beschikt over een nieuwe of gemoderniseerde toepassing burgerlijke stand die toelaat de akten elektronisch aan te maken en te ondertekenen.
2. Deze nieuwe toepassing vóór de opstart van 31 maart 2019 voldoende testen.
3. Ervoor zorgen dat de personen belast met de burgerlijke stand vorming hebben genoten omtrent de nieuwe wettelijke bepalingen en voldoende zijn opgeleid om het nieuwe systeem te gebruiken.
4. Teneinde de dienstverlening aan de burgers te verzekeren, dient de ambtenaar van de burgerlijke stand, in uitvoering van het nieuwe artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek, de personeelsleden van de burgerlijke stand te machtigen bepaalde acties digitaal zelf uit te voeren. Het voltrekken van huwelijken blijft voorbehouden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand of diegene die gemachtigd is hem te vervangen.
5. De ambtenaar van de burgerlijke stand en de door hem gedelegeerde personen dienen over de vereiste gebruikersrechten te beschikken binnen RRN-ADMIN. Naast de ambtenaar van de burgerlijke stand moeten dus ook de burgemeester en schepenen die een huwelijk voltrekken, voldoende gebruikersrechten hebben om de huwelijksakte met het certificaat van hun elektronische identiteitskaart te kunnen ondertekenen.
6. De dienst burgerlijke stand dient te beschikken over het vereiste materiaal om akten elektronisch te ondertekenen en over een scanner om oude akten te migreren naar de DABS wanneer een afschrift van een akte wordt gevraagd of er een wijziging op moet worden aangebracht.
7. Oude akten op voorhand migreren, zeker als de gemeente vandaag reeds veel uittreksels of afschriften dient af te leveren. Zo niet, bestaat het risico dat de werking van de diensten burgerlijke stand en bevolking wordt verstoord.

Indien u nog **vragen** heeft inzake bovenvermelde punten kan u die steeds sturen naar helpdesk.DABS@premier.fed.be. **Technische vragen** dient u wel in de eerste plaats te richten tot uw IT-leverancier.

Lees ook blz 12 en 29.

> Sophie VAN DEN BERGHE, adviseur bij Brulocalis

HET BRUSSELSE EN HET PARIJSE MOBILITEITSBELEID AAN ELKAAR AFGETOETST

Beleidsvoerders in grote steden hebben vaak te maken met dezelfde uitdagingen (verkeersdrukte, vervuiling, lawaai, onveiligheid, autosolisme, ...) en hebben eenzelfde doel voor ogen, namelijk de stad omvormen tot een aangename plek die ruimte (terug)geeft aan de inwoners maar tegelijk de economische, sociale en culturele functies vrijwaart. In het kader van het netwerk van Brusselse mobiliteitsadviseurs organiseerden Brulocalis en Brussel Mobiliteit een unieke ontmoeting tussen Pascal SMET, Brussels minister van Mobiliteit en Openbare Werken, en Christophe NAJDOVSKI, adjunct-burgemeester van de stad Parijs, belast met transport, wegen, verplaatsingen en openbare ruimte. Het was een uitstekende gelegenheid voor beiden om van gedachten te wisselen over het huidige en het toekomstige mobiliteitsbeleid in deze twee grote Europese hoofdsteden.

Om te beginnen schetste de Parijse adjunct-burgemeester de drie pijlers van het algemene kader van het mobiliteitsbeleid in zijn stad:

- de noodzaak om te zorgen voor een aanbod aan «mass transit» door te blijven investeren in het openbaar vervoer;
- de ontwikkeling van de **actieve mobiliteit** (lopen en fietsen) die de basis moet vormen van het mobiliteitsbeleid voor korte afstanden: naast het oplossen van mobiliteitsproblemen is de ontwikkeling van deze twee verplaatsingswijzen ook goed voor de volksgezondheid en de strijd tegen een sedentaire levensstijl;
- de **deelmobiliteit**: mobiliteit moet worden gebruikt als een dienst (MASS) en we moeten overstappen van het paradigma van het autobezit naar het gebruik ervan: multimodaliteit moet worden aangemoedigd, evenals de freefloating systemen.

Deze benadering is overigens uitgebreid verwerkt in het ontwerp van gewestelijk mobiliteitsplan **Good Move**. Dit nieuwe plan wordt voor een periode van tien jaar opgesteld en zal maatregelen bevatten die de wijken aangenamer te maken, vervoersnetwerken ontwikkelen, allerlei mobiliteitsdiensten aanbieden en verplaatsingsgewoonten veranderen.

Tijdens het overleg werden mogelijke oplossingen besproken, aangevuld met vragen en visies van het publiek, in een poging om aan de doelstellingen te beantwoorden. Ze werden gegroepeerd volgens 4 assen, zoals in het gewestelijk mobiliteitsplan Good Move.

GOOD NEIGHBOURHOOD – ZOEKEN NAAR EVENWICHT IN DE OPENBARE RUIMTE

De verplaatsingen binnen de stad met de auto door Parijzenaren vertegenwoordigen slechts 13 %

van al hun verplaatsingen intra muros¹ en toch nemen individuele voertuigen meer dan 50 % van de openbare ruimte in beslag. **In het Brussels Gewest zijn er momenteel meer parkeerplaatsen langs de weg dan in Parijs!** De logica van de jaren zeventig, toen de stad werd georganiseerd in functie van de auto, moet worden omgedraaid: **de openbare ruimte moet worden herbekeken vanuit de invalshoek van voetgangers, trottoirs en gevels.** De bevolking heeft dat ook begrepen. In Parijs heeft de helft van de voorstellen die voortvloeien uit participatieve democratie-initiatieven² of participatieve budgetten, betrekking op projecten in verband met mobiliteit en de inrichting van de openbare ruimte.

Om aan deze groeiende vraag te voldoen, heeft de stad Parijs haar nieuwe strategie «Parijs voor de voetganger» uitgewerkt. Het eerste grote emblematische project in die zin was het autovrij maken van de rechteroever van de Seine. De ruimte werd aangenamer gemaakt door meer plaats vrij te maken voor actieve mobiliteit, maar ook andere gezellige en sportieve activiteiten, die mensen met elkaar in contact brengen. De ruimte werd effectief snel massaal ingenomen door fietsers, voetgangers, maar ook door joggers en kinderen. Er kwam zelfs een ludothek op woensdagnamiddagen en feestdagen. De effecten gaan dus veel verder dan louter mobiliteit.

Dat is ook merkbaar in de **Brusselse voetgangerszone**, die niet alleen een impact heeft op de vermindering van het autoverkeer, maar ook **mensen aanmoedigt om anderen te ontmoeten**, ongeacht cultuur of sociale achtergrond. In Parijs is men, net als in Brussel, van mening dat een stadscentrum geen transitzone mag zijn, maar wel een plaats waar men de stad 'beleeft'. Het idee om een voetgangerszone aan te leggen in het centrum van Parijs wint overigens ook stilaan terrein.

1. paris.fr

2. <https://budgetparticipatif.paris.fr/bp/>

3. <https://www.paris.fr/actualites/une-rue-parisienne-dediee-au-jeu-et-aux-enfants-5828>

Tot slot lijkt het tevens interessant dat Parijs **de kinderen tracht terug te brengen naar het stadscentrum** door ze een plaats te geven, de mogelijkheid te bieden zich veilig te verplaatsen en straten en openbare ruimte al spelend terug te winnen. Dat is wat Parijs sinds 2014 probeert te doen door straten voor te behouden voor kinderen.³

GOOD SERVICE – ALTERNATIEVEN AANTREKKELIJK MAKEN

Om de ruimte terug te geven aan de mensen, de luchtkwaliteit te verbeteren en de mobiliteit weer vlotter te maken moet het aantal auto's in de stad teruggeschroefd worden. Een mogelijke oplossing is het aantal auto's zonder passagiers in te perken en alternatieven voor de auto aantrekkelijk te maken.

In Parijs is een van de belangrijkste oorzaken van de verkeersdruk de lage bezettingsgraad van de auto. Een studie toonde aan dat als de bezettingsgraad van 1,2 % (in 2019) naar 1,7 % zou stijgen, er geen files meer zouden zijn. **Carpoolen moet dus worden aangemoedigd.** In Brussel zou dit onder meer kunnen gebeuren via een proactief beleid, bijvoorbeeld door de aanleg van speciale carpoolstroken op de invalswegen, gekoppeld aan financiële aanmoedigingsmaatregelen. Mensen die alleen de hoofdstad binnenrijden, kunnen dan worden belast (een beetje zoals 'businessclass') en dat geld kan worden aangewend om het aanbod aan alternatieven voor de auto uit te breiden.

Als we willen dat mensen hun auto minder of helemaal niet meer gebruiken, moeten we **alternatieven vinden die dezelfde kwaliteit van dienstverlening bieden. Multimodaliteit moet worden vergemakkelijkt**, bv. door het gebruik van hetzelfde betaalmiddel. Fietsvergoedingen moeten kunnen worden gecombineerd met een

abonnement op het openbaar vervoer. In sommige steden is het openbaar vervoer vóór 7.30 uur gratis, om de files tijdens de ochtendspits te verlichten. Fietsen of wandelen moet gemakkelijk, comfortabel, aangenaam en veilig zijn. We moeten werken aan het verleidingsaspect van deze alternatieven.

Maar bovenal moeten ze voor iedereen toegankelijk zijn. In Parijs zijn de bussen 100 % toegankelijk, maar de metro nog niet. Elk nieuw project in Parijs moet tegenwoordig rekeninghouden met motorische, zintuiglijke en cognitieve handicaps. Tot vijf jaar geleden was dat niet het geval. In Brussel moet elke inrichting beantwoorden aan het beginsel van universele toegankelijkheid, maar er is nog werk aan de winkel.

GOOD CHOICE – COMMUNICEREN, SENSIBILISEREN EN OVERTUIGEN

Onze mobiliteitsgewoonten worden al enkele jaren in vraag gesteld. Er is een verandering opgetreden in de gewoonten en de reflexen qua gebruik van verplaatsingsmiddelen. De mobiliteit, zoals we die vandaag kennen, vormt een probleem voor de volksgezondheid en veroorzaakt vervuiling. Niemand kan vandaag de dag betwisten dat het belangrijk is om een nieuw evenwicht te zoeken tussen de vrijheid van verkeer en de vrijheid om schone lucht in te ademen. De belangrijkste bron van vervuiling in steden is het wegverkeer, dat jaarlijks de oorzaak is van vroegtijdige overlijdens en luchtwegaandoeningen bij kinderen. Europa dreigt overigens met een financiële sanctie aan de Franse staat wegens de niet-naleving van de uitstootdrempels. Gelukkig zien we momenteel een stijgend milieubewustzijn, vooral bij de jongeren. Als mobiliteitsmaatregelen, die soms als dwingend

> Christophe Najdovski, adjunct-burgemeester van Parijs, en Pascal Smet, Brussels minister van Mobiliteit en Openbare Werken

kunnen worden ervaren, goed worden uitgelegd, zullen ze beter aanvaard worden.

Mobiliteitseducatie blijft essentieel en moet deel uitmaken van onze cultuur en aangeleerd worden in onze scholen. Beleidsvoerders, vrouwen en mannen van alle partijen, hebben op dat vlak een voorbeeldfunctie te vervullen. Zowel in Parijs als in Brussel heeft de aanwezigheid van fietskoerierbedrijven zoals Deliveroo of Take Away er indirect in grote mate toe bijgedragen dat heel wat jongeren een positiever beeld van het fietsen krijgen, waardoor de fiets heel gewoon is geworden.

Toch is er soms politieke moed nodig. In Brussel bijvoorbeeld lokte de nieuwe tramlijn 9 in de eerste fasen van het project veel weerstand uit, maar vandaag is iedereen tevreden. Om weerstand tegen projecten te voorkomen, is het belangrijk om mensen van meet af aan bij het project te betrekken, door het geven van correcte en relevante informatie. Alleen op die manier kunnen projecten beter verlopen. Het is ook belangrijk om naar de stille massa te luisteren.

GOOD KNOWLEDGE – WETEN EN EVALUEREN

Of het nu gaat om communicatie of het nemen van de juiste beslissingen, het is belangrijk over adequate gegevens te beschikken. Die zijn nuttig om het mobiliteitsgedrag van de burgers te begrijpen. Vandaag de dag zijn veel data in handen van privéactoren (Google, Uber, ...). **Zij creëren multimodale platformen en het gevaar bestaat dat dit zonder de steun van de overheid gebeurt.**

De rol van de publieke besluitvormer bestaat er echter in de mobiliteit te sturen om het algemeen belang te waarborgen, d.w.z. de gebruiker aan te moedigen naar openbaar vervoer en actieve mobiliteit toe. Elektrische steps mogen niet in de plaats komen van het lopen of fietsen over korte

afstanden, noch mogen gedeelde auto's worden gebruikt in plaats van het openbaar vervoer. Om dat te kunnen doen, moeten de gegevens gedeeld worden en voor iedereen toegankelijk zijn. Momenteel houdt de wetgeving betreffende het gebruik van gegevens, zowel in Parijs als in Brussel, geen gelijke tred met de digitale revolutie. Er is nog veel werk aan de winkel.

Het is ook essentieel over gegevens te beschikken om het beleid te kunnen evalueren. Parijs voert om de tien jaar een mobiliteitsenquête uit op regionaal niveau. Na de recentste enquête gaf de verkregen informatie over de nachtelijke verplaatsingen aanleiding tot een debat over het soort vervoer dat 's nachts moet worden aangeboden en de relevantie van het aanbod aan metro's 24u/24u. Precieze kennis, bijvoorbeeld over het verkeer tijdens de spitsuren, maakt het mogelijk om met bedrijven in gesprek te gaan over mogelijke maatregelen op het vlak van arbeidstijdregelingen.

In Brussel zijn de laatste enquêtes over de mobiliteitsgewoontes achterhaald en ontbreken er evaluatie-instrumenten. Op dat vlak moeten er dringend investeringen worden gedaan.

SAMENGEVAT

Aan het einde van de ochtend en doorheen de gesprekken bleek dat de twee sprekers het erover eens zijn dat volksgezondheid en luchtkwaliteit prioriteiten zijn. De burgers zijn zich daar vandaag de dag terdege van bewust en we moeten hun steun benutten om de juiste keuzes te maken. Er moeten alternatieven voor de auto worden gezocht, wat investeringen in het openbaar vervoer en in de actieve mobiliteit vereist, maar ook vorming, sensibilisering en participatie. We moeten ervoor zorgen dat mensen er zin in krijgen. **De openbare ruimte moet anders worden opgevat, als een ruimte waar het aangenaam vertoeven is, waar ontmoetingen tussen mensen worden aangemoedigd, waar kinderen kunnen spelen en waar een sociaal weefsel kan worden gecreëerd.** Die ruimte moet voor iedereen toegankelijk zijn. Om dergelijke doelstellingen te bereiken is politieke moed nodig. Soms is het ook nodig om veranderingen af te dwingen. De komst van heel wat privéactoren op het vlak van mobiliteit moet worden omkaderd en de overheid moet de mobiliteit zodanig sturen dat het algemeen belang gewaarborgd blijft. Ten slotte moeten er gegevens worden verzameld en geanalyseerd om te bepalen welke maatregelen er moeten worden genomen of om de genomen maatregelen te evalueren.

> NATAGORA

STADSDUIVEN IN BRUSSELSE GEMEENTEN: ZIJN ER ETHISCHE EN DUURZAME OPLOSSINGEN?

Een studie voor de aanpak van de duivenpopulatie op gewestelijke schaal werd gevraagd door Leefmilieu Brussel en werd in 2018 aangevat door Natagora. Dit artikel maakt een stand van zaken van het probleem en stelt de mogelijke ethisch verantwoorde en duurzame oplossingen voor (met oog voor het dierenwelzijn) die aan de Brusselse gemeenten zullen worden voorgesteld om de door duiven veroorzaakte overlast te bestrijden. Dit document sluit aan bij de voorstelling van de resultaten van de enquête aan de 19 Brusselse gemeenten, die gepubliceerd werd in een vorig nummer van de Nieuwsbrief. Ter herinnering, de enquête maakte het mogelijk om een inventaris op te maken van de overlast stadsduiven die teweegbrengen, en van de maatregelen die reeds van kracht zijn in de Brusselse gemeenten. Op basis van de enquête en de ervaringen van andere steden stelt **Natagora nu een reeks acties voor**.

ACTIES VAN HET TYPE «BRUSSELSE COÖRDINATIE»

Uit de analyse van ervaringen in andere grote steden in het buitenland blijkt dat het bestaan van **een centrale coördinerende administratie die instaat voor het beheer van de duivenpopulatie** een cruciale succesfactor is. Die centrale dienst initieert gecoördineerde acties in alle districten en ook een overkoepelend communicatiebeleid. Om ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zo iets tot stand te brengen, vonden wij het dan ook belangrijk om samenwerking op te zetten tussen het Gewest,

Brulocalis en de gemeenten, om de ingevoerde oplossingen te coördineren.

Concreet stellen wij het volgende voor:

- De creatie van **een Brusselse coördinatiestructuur**, met een **werkgroep** bestaande uit één vertegenwoordiger per gemeente en geleid door een Brusselse verantwoordelijke.
- De aanmaak en update van een referentiewebsite over het duivenprobleem in Brussel, in 2 delen:
  - een **publiek deel** met een presentatie van de soort, de gekozen methodes, de geplande

en uitgevoerde acties, contactformulieren waarmee het grote publiek zich als vrijwilliger kan aanbieden of vragen kan stellen;

- een **privaat gedeelte** gereserveerd voor de werkgroep, met de agenda, nuttige documenten en een discussieforum, met inbegrip van de volgende punten:
  - de organisatie van **regelmatige bijeenkomsten van de werkgroep «stadsduiven»**: in februari vond de eerste samenkomst met de gemeenten plaats om het actieplan voor te stellen; vervolgens zullen de gemeenten regelmatig samenkomen om van gedachten te wisselen over de acties, vernieuwingen en problemen die zij hebben ondervonden;
  - een **jaarverslag en een meerjarenbalans**: er wordt een verslag opgesteld met de monitoring van de duivenpopulaties, een inventaris van de geregistreerde overlast, alsook een overzicht van de ondernomen acties en het resultaat daarvan.

ACTIES VAN HET TYPE «SENSIBILISERING VAN DE ACTOREN EN HET PUBLIEK»

Om de uitvoering van de acties te faciliteren, moeten de thematische beschrijvende fiches worden verspreid, waarin de uit te voeren acties gedetailleerd worden beschreven aan de gemeentelijke actoren. Parallel daarmee wordt **communicatie vanuit de gemeente naar het grote publiek toe** aanbevolen, via de verschillende media waarover de gemeente beschikt (tijdschrift, nieuwsbrief, website, sociale netwerken, ...).

Onder het gemeentepersoneel zou er ook vorming kunnen worden aangeboden voor terreinwerkers, zodat zij de burgers bewuster kunnen maken van de problematiek en hen kunnen aanmoedigen om de duiven niet te voederen.

ACTIES VAN HET TYPE «INTERVENTIE OP HET TERREIN»

In België, en algemener in Europa, zijn er verschillende methodes ontwikkeld om het probleem van de stadsduiven aan te pakken. Wij hebben ze

geanalyseerd en geëvalueerd op basis van hun effectiviteit en kostprijs. **Verskillende methodes voldoen aan de principes van dierenwelzijn en kunnen worden aanbevolen** aan de Brusselse gemeenten. Een overzicht:

- Beperking van de voeding die door het publiek wordt verspreid, aan de hand van sensibilisering (borden, flyers, bewustmaking, ...), schoonmaken van voederplaatsen en opruimen van brood.
- Verwijdering van toevallige voedselbronnen: voederplaatsen schoonmaken en na een demonstratie of een markt de straten zo snel mogelijk reinigen.
- Installatie van contraceptieve duivenhokken: kunstmatige nestplaatsen aanbieden aan duiven om de populatie te centraliseren op minder storende plaatsen.
- Afsluiten van nestplaatsen: gebouwen afsluiten die door duiven zouden kunnen worden gebruikt, maar toch openingen laten voor andere dieren, zoals vlermuizen.
- Voorzieningen treffen op gebouwen om lokale overlast te voorkomen en de mogelijkheden tot nestelen te beperken: een net of draden spannen, architecturale aanpassingen, elektromagnetische apparaten, ...

ACTIES VAN HET TYPE «MONITORING VAN DE POPULATIE EN DE OVERLAST»

Om het effect van de verschillende voorgestelde oplossingen te kennen, is het noodzakelijk om **de duivenpopulaties en de veroorzaakte overlast te monitoren**:

- observatie van de populaties (uitgevoerd door een derde): tellingen verrichten waarbij de waarnemer door verschillende willekeurig verdeelde trajecten reist, waarlangs alle zichtbare 'stadsduiven' worden geteld;
- creatie en bijwerking van een overlastregister en een conflictindicator: inventarisering door de gemeenten van alle ontvangen klachten.

Al deze maatregelen worden beschreven en toegelicht in **praktische fiches die binnenkort aan de gemeenten zullen worden verstrekt**. Op een vergadering met de gemeenten zullen deze verschillende elementen besproken worden.

> Interview van Aude LONGEVAL, algemeen secretaris van de WIG 19 «burgerlijke stand»

MODERNISERING VAN DE BURGERLIJKE STAND DANKZIJ DE DABS: «ZO VERMIJDEN WE HEEL WAT VERPLAATSINGEN EN ADMINISTRATIEVE ROMPSLOMP»

Er is een ingrijpende verandering op til voor de gemeentelijke bevolkingsdiensten: zij die werken op basis van papieren registers (sinds de 19^e eeuw!), duiken nu het digitale tijdperk in. De burgerlijke stand moderniseert dankzij de Databank van Akten van de Burgerlijke Stand (DABS).

Het doel van de hervorming is de uniformering van het formaat van de verschillende akten van de burgerlijke stand over alle Belgische gemeenten en de centralisering van alle documenten in digitale versie in één gegevensbank. **Elke burger zal dus, op één virtuele plaats die toegankelijk is voor vele overheden, alle documenten van de burgerlijke stand vinden die op hem of haar betrekking hebben** (op basis van het rijksregisternummer). Concreet betekent dit dat een persoon die in Ronse geboren werd, in Watermaal-Bosvoorde werkt, in Waterloo woont en ook dagelijks naar Elsene komt, zijn geboorteakte kan aanvragen in eender welke van deze gemeenten.

De implementatie van de DABS, die officieel online gaat op 31 maart 2019, zal geleidelijk verlopen: het zal de gemeenten immers tijd vragen om hun bestaande papieren registers naar deze databank te migreren. Kleine gemeenten en die welke over minder middelen beschikken, kunnen ervoor kiezen om hun akten niet automatisch te migreren maar enkel op verzoek van de burger.

Nieuwsbrief had een gesprek met Aude Longeval, algemeen secretaris van de WIG 19 Burgerlijke Stand om een beeld te krijgen van de uitdagingen van dit project. Hieronder ontdekt u wat zij ons vertelde.

Nieuwsbrief. *Tot nu toe werd de burgerlijke stand van de burgers bijgehouden in papieren registers. Een gewoonte die in de 21^e eeuw veeleer verbazend of zelfs achterhaald lijkt. Wat waren de stappen en de context die tot de hervorming van de DABS hebben geleid?*

Aude LONGEVAL. Het was een werk van lange adem. Onze organisatie van de burgerlijke stand dateerde uit de 19^e eeuw en bestond in de inschrijving van alle akten van de burgerlijke stand in papieren registers. Die registers werden in tweevoud bijgehouden: enerzijds op gemeentelijk niveau en anderzijds op het niveau van de rechtbank, met als doel het verlies van registers te voorkomen in geval

van een ramp, zoals een brand. Dat systeem is steeds blijven bestaan.

Enkele jaren geleden begon men op federaal en gemeentelijk niveau na te denken over de modernisering van de burgerlijke stand, om ons aan te passen aan de evolutie van de samenleving. Mensen bewegen meer dan vroeger, hun hele leven lang: het bewaren van een papieren versie van de akten van de burgerlijke stand in de gemeente die ze heeft opgesteld, was dus niet meer aangepast aan de hedendaagse levenswijzen. Concreet betekende dit dat een persoon zijn hele leven lang bij zijn geboortegemeente een aanvraag moest indienen om een akte van burgerlijke stand te verkrijgen ... een gemeente waarmee men niet noodzakelijkerwijs nog een band had. Dat veroorzaakte veel moeilijkheden en ongemakken voor de burger, die er inmiddels aan gewend is een reeks documenten ter beschikking te hebben in de gemeente waar hij woont.

Zie ook
Meer informatie over het dossier op blz 12 en 23

> Doel is de creatie van één gegevensbank

«Het beginsel is 'only once', d.w.z. de informatie moet slechts één keer opgevraagd worden.»

Het doel was ook te streven naar administratieve vereenvoudiging: het 'only once'-beginsel, d.w.z. gebruik maken van elektronische formulieren waarbij de informatie slechts één keer opgevraagd moet worden. **Een beginsel dat voorkomt dat burgers dezelfde gegevens meermaals moeten doorgeven, terwijl ze al aan een overheidsdienst zijn voorgelegd.**

Het doel van de hervorming was dan ook om één enkele gegevensbank tot stand te brengen, die toegankelijk is voor een groot aantal overheidsdiensten, om al te veel verplaatsingen en rompslomp voor de mensen te vermijden.

Welke overheden krijgen toegang tot de gegevensbank?

Alle Belgische gemeenten en de meeste federale overheidsdiensten, maar ook parketten, griffies van rechtbanken, Belgische consulaten in het buitenland, notarissen en advocaten van personen die een rechtsvordering instellen. Afhankelijk van het type instelling hebben ze 'read and write' of 'read only' toegang.

Om welke documenten gaat het zoal?

Het betreft alle akten van de burgerlijke stand die in de gemeenten worden opgesteld: geboorte, huwelijk, overlijden, samenwoning, echtscheiding, erkenning, adoptie en wijziging van naam of voornaam, nationaliteit, ...

De hervorming voorziet in de uniformering van deze akten. Wat betekent dat?

Alle verschillende akten zullen hun eigen formaat houden, aangezien de vermeldingen niet dezelfde zijn. Anderzijds komt er wel een standaardisatie van elke soort akte over alle Belgische gemeenten. Tot nog toe werkten we voornamelijk op basis van protocollaire akten, die een hele reeks officiële

formules vereisen. Ook dat is voorbij. Gemeenten werken voortaan enkel nog met documentaire akten, d.w.z. enkel opgesteld op basis van de naam van de ambtenaar van de burgerlijke stand, de namen van de personen die verschijnen, hun geboortedatum, de plaats en de aard van de gebeurtenis ... Kortom, het type gegevens dat in het document wordt vermeld, werd beperkt.

De veralgemening van deze praktijk in het hele land zal de verschillen wegwerken die bestonden tussen het noorden van het land, dat al op basis van documentaire akten werkte, en Brussel en Wallonië, waar de voorkeur ging naar het protocollaire formaat. Dat veroorzaakte uiteraard problemen qua leesbaarheid en uniformiteit van de akten. De unieke akte binnen de DABS zal ook een voordeel hebben op het vlak van vertaling: als iemand in Vlaanderen een document opvraagt dat in Wallonië in het Frans is opgesteld, zal het veel vlotter verlopen omdat we voortaan op basis van metadata werken.

De 'go live' van de DABS was gepland voor 1 januari 2019, maar werd uiteindelijk uitgesteld tot 31 maart. Waarom?

Er moest nog een en ander bijgesleuteld worden. Aanvankelijk was het de bedoeling dat de technische implementatie van de DABS minstens zes maanden lang kon worden getest, maar dat is niet haalbaar gebleken in alle Belgische gemeenten. De ingebruikname van de databank werd daarom met drie maanden uitgesteld om de structuur te verankeren en alle technische bugs weg te werken.

Momenteel zitten we in de bijkomende periode van drie maanden: bent u optimistisch?

Ja, wat betreft het opstellen van nieuwe akten van de burgerlijke stand: de aard ervan blijft dezelfde als vroeger, maar de vorm werd aanzienlijk vereenvoudigd. Een hele reeks begrippen die niet nodig of zelfs overbodig waren ten opzichte van andere akten, werden geschrapt. Aangezien het systeem erin voorziet dat alle akten die betrekking hebben op een persoon, met hem of haar worden verbonden, is het niet langer nodig om bepaalde gegevens, zoals het adres, te herhalen. De invoering van nieuwe akten zou volgens mij ook geen problemen mogen opleveren. Waar er in het begin misschien wat meer problemen zullen zijn, is bij de migratie van papieren akten naar de nieuwe DABS-omgeving.

Wat betekent dit concreet voor de gemeenten? Wat moeten zij doen?

Sommige gemeenten hadden al een aantal akten gedigitaliseerd: zij konden de akten in kwestie vlot overbrengen naar de DABS-omgeving. Andere – vaak kleinere – gemeenten hebben dat om budgettaire redenen niet kunnen doen. Zij zullen dus wellicht een 'ad hoc' migratie uitvoeren. Een voorbeeld: een ambtenaar van de burgerlijke stand in gemeente X heeft een geboorteakte nodig om een huwelijksakte op te stellen. Hij controleert eerst of die geboorteakte al naar de DABS is gemigreerd. Als dat nog niet het geval is, stuurt hij een bericht

> Sommige gemeenten zullen de migratie van de akten geleidelijk aanpakken ...

naar zijn collega in de geboortegemeente, die de geboorteakte dan op verzoek in de DABS oplaadt.

Dus niet alle bestaande akten worden automatisch gemigreerd naar de DABS?

Nee, niet allemaal. Geleidelijk aan zal de databank uitbreiden naar gelang van de aanvragen, maar we mogen niet verwachten dat alle akten van alle Belgen beschikbaar zullen zijn op de startdag van de DABS.

Hoe ver staan de Brusselse gemeenten nu?

Dat verschilt van gemeente tot gemeente. **Waar mogelijk, is gekozen voor een migratie 'in bulk'**. Dat geldt voornamelijk voor grote gemeenten en gemeenten met een kraamafdeling op hun grondgebied: in materieel opzicht zouden zij niet in staat zijn geweest om in te gaan op alle verzoeken die ze zouden ontvangen, en was het dus veel efficiënter om al hun akten in één keer te migreren. De kleinste gemeenten, zonder kraamafdeling, zullen veeleer opteren voor een migratie 'ad hoc', aangezien zij in de mogelijkheid verkeren om voor elk individueel verzoek het document te scannen en in de gegevensbank in te voeren.

Niets weerhoudt een gemeente er echter van om na de start van de DABS toch nog te opteren voor een migratie 'in bulk'. De datum van de ingebruikname van de databank is op dat vlak niet bindend.

Hoe wordt de hervorming van de burgerlijke stand verbonden aan het Rijksregister?

Er kan een parallel worden getrokken tussen het Rijksregister en de DABS, aangezien het de bedoeling was om een globaal instrument in het leven te roepen waartoe alle instanties toegang krijgen. Bovendien zal de DABS-infrastructuur worden ondergebracht bij de diensten van het Rijksregister. Ten slotte wordt de link tussen de verschillende akten met betrekking tot een persoon tot stand gebracht op basis van zijn of haar rijksregisternummer (voor personen die er geen hebben, bestaat de mogelijkheid om een specifieke identificatie in de DABS te creëren).

Wat gebeurt er met de bestaande papieren registers?

In theorie verdwijnt het papieren register omdat enkel de DABS nog zal worden gebruikt. Alle papieren akten die vóór 31 maart werden opgesteld en naar de DABS worden gemigreerd, krijgen een specifiek identificatienummer, te beginnen met «1111», zodat ze gemakkelijk kunnen worden geïdentificeerd.

Dat betekent echter niet dat de oude papieren registers fysiek verdwijnen. Zij houden een grote juridische waarde en moeten dus gearchiveerd en beschikbaar blijven. Indien de in de DABS geregistreerde gegevens in strijd zijn met de papieren akte, prevaleert deze laatste. De rechtbanken zullen daarom waarschijnlijk hun exemplaren van de registers overdragen aan het algemeen rijksarchief,

> ... terwijl andere de akten massaal zullen migreren

terwijl de gemeenten volgens mij hun papieren akten ook nog enige tijd zullen bewaren.

Hoe wordt de gegevensbescherming aangepakt vanuit het oogpunt van de beveiliging?

De DABS berust op hetzelfde type beveiligingssysteem als het Rijksregister. Het operationele beheer en de juridische aangelegenheden zijn in handen van een beheerscomité, waarin voornamelijk vertegenwoordigers van de verenigingen van gemeenten zetelen. De toegang tot de DABS gebeurt altijd door middel van een gecertificeerde identificatiecode, uitgegeven door een toegangsbeheerder en gebaseerd op de identiteitskaart.

Welke feedback krijgt u vanuit de gemeenten?

Toegegeven, er heerst nogal wat vrees, vooral met betrekking tot de migratie van oude akten, mogelijke technische problemen of zaken die niet zo duidelijk zijn ... Maar ik ben optimistisch en denk dat de gemeenten alles vrij snel gewoon zullen worden. Dit is nog maar het begin: het is normaal dat het een beetje beangstigend is.

Is de applicatie gebruiksvriendelijk?

Ja, absoluut. Bovendien zal de gebruikelijke interface van de gemeenten niet veranderen: de architectuur van de DABS zal gemeenschappelijk zijn voor alle instellingen, maar de interface blijft afhangen van de IT-leverancier van elke gemeente of instelling. **De werkomgeving zelf zal dus niet veranderen, wat de veiligheid ten goede komt.** Aangezien de vermeldingen in de akten vereenvoudigd werden (voortaan in documentaire vorm en niet langer in protocolair formaat), zal het aantal fouten dalen en de vertaling vergemakkelijken.

> CODE, de coördinatie van de ngo's voor de rechten van het kind

«PLACE AUX ENFANTS» ! HANDLEIDING VOOR GEMEENTEN DIE DE KINDERRECHTEN HOOG IN HET VAANDEL SCHRIJVEN

Nieuwsbrief geeft via dit artikel het woord aan CODE, de vereniging die instaat voor de coördinatie van de ngo's voor de rechten van het kind. Het is een netwerk van 15 verenigingen¹ die samen waken over de correcte toepassing van het Verdrag inzake de rechten van het kind in België en in het bijzonder in de Federatie Wallonië-Brussel. De vereniging verricht onderzoek en doet aan sensibilisering en belangenbehartiging via de studie uit 2018 «Place aux enfants! Feuille de route pour des communes respectueuses des droits de l'enfant» met het oog op de toepassing van de rechten van het kind op lokaal niveau in de Federatie Wallonië-Brussel.

Het «Verdrag inzake de rechten van het kind» van 20 november 1989, dat in 1992 in België in werking trad, erkent heel wat rechten voor kinderen van 0 tot 18 jaar. Ze zijn onderling afhankelijk en ondeelbaar (het ene is niet belangrijker dan het andere) en moeten door alle overheidsniveaus, dus ook de gemeenten, worden toegepast. Het doel is dat elk kind zich zo harmonieus mogelijk kan ontwikkelen, in overeenstemming met zijn of haar behoeften en rechten.

AANBEVELINGEN VAN HET KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT HEBBEN OOK BETREKKING OP GEMEENTEN

Het **Kinderrechtencommissariaat** van de Verenigde Naties, het orgaan dat waakt over de toepassing van het Verdrag door de lidstaten, doet regelmatig aan elk van hen aanbevelingen ter verbetering van de eerbiediging van de kinderrechten. Die worden 'slotopmerkingen' genoemd. De laatste met betrekking tot België werden op 7 februari 2019 voorgelegd (de voorlaatste dateerden van 2010). Het zijn **55 aanbevelingen die gericht zijn aan de federale, gewestelijke, gemeenschaps- en lokale overheden**. Het Commissariaat dringt er met name op aan dringend aandacht te besteden aan de meest kwetsbare kinderen, in het bijzonder kinderen uit gezinnen die in armoede leven, begeleide of niet-begeleide migrantenkinderen, zieke en/of gehospitaliseerde kinderen en kinderen die in conflictsituaties leven. Zij lopen immers meer risico op situaties waarin hun rechten met de voeten getreden worden (discriminatie, problemen op het vlak van gezondheid, onderwijs, vrije tijd, participatie, scheiding van ouders, ...) wat hun

dagelijks leven belemmert en gevolgen heeft op langere termijn, ook op volwassen leeftijd.

IEDEREEN WINT ERBIJ

Algemeen is het nuttig aan te stippen dat bij elke beslissing die wordt genomen, het belang van het kind (art. 3 van het verdrag) altijd voorop moet staan.

Tegelijkertijd veronderstelt participatie, een ander grondrecht (art. 12), dat op alle niveaus van de samenleving, zowel thuis als op school en ook in de gemeente, **elk kind het recht heeft om deel te nemen aan beslissingen op alle gebieden die hem of haar aanbelangen** (wat, in tegenstelling tot wat velen denken, niet betekent «beslissen»). De toepassing van het recht op participatie is tegelijk eenvoudig en complex. Ondanks een veranderende perceptie van het kind in de afgelopen jaren, heerst er nog steeds terughoudendheid om ze te laten participeren, met name wegens twijfels over hun vermogen om te oordelen en/of angst voor excessen en misbruiken op dit vlak. **De ervaring leert echter dat kinderen rechtstreeks willen bijdragen aan de verbetering van het leven in de samenleving** (hun eigen leven en dat van anderen). De 'echte' participatie van kinderen en jongeren op gemeentelijk niveau (berustend op specifieke methodologieën) is een oefening in burgerschap die dialoog, samenwerking en het democratisch ideaal bevordert. Het is een 'win-win' voor iedereen! Bovendien nodigt het Kinderrechtencommissariaat in zijn laatste aanbevelingen de Belgische overheden uit om kinderen bij het lokale beleid te betrekken en ervoor te zorgen dat er effectief rekening wordt gehouden met hun mening (zie punt 19 c).

BETER INZICHT VOOR BETERE ACTIE

In het verlengde van de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018 wenste de CODE eraan

1. De leden van CODE, de coördinatie van de ngo's voor de rechten van het kind, zijn: Amnesty International Belgique Francophone, ATD Quart Monde Wallonie-Bruxelles, BADJE (Bruxelles Accueil et Développement pour la Jeunesse et l'Enfance), le Conseil de la Jeunesse, DEI (Défense des Enfants International) - België, ECPAT België, Famisol - Familles Solidaires, GAMS België, Forum Bruxelles contre les Inégalités, de Liga voor de Rechten van de Mens, la Ligue des Familles, Plan International België, het Waalse Netwerk ter bestrijding van armoede RWLP, SDJ Brussel (Service Droit des Jeunes) en UNICEF België.

te herinneren hoe belangrijk het is om in het lokale beleid bijzondere aandacht te besteden aan kinderen onder de 18 jaar, waarvan er veel betrekking hebben op kinderen, rechtstreeks (participatie, onderwijs, vrije tijd, ...) of onrechtstreeks (precariteit, huisvesting, migratie, ...). Het is immers van essentieel belang dat de gemeentelijke beleidsvoerders zich bewust zijn van hun rol op het gebied van de rechten van het kind, dat zij alle kinderen - ook de meest kwetsbaren - beschouwen als actoren in hun eigen leven en dat zij zich ertoe verbinden hun rechten te eerbiedigen en te waarborgen, zoals het Verdrag voorschrijft. Dit vereist in de eerste plaats een goed beeld van de realiteit van de kinderen, in het bijzonder van de meest kwetsbaren, en van de impact van het lokale beleid op hen, en vervolgens moet er nagedacht worden over zowel realistische als gedurfde acties.

Met betrekking tot de kinderrechten op lokaal niveau is het ook belangrijk om aan zoveel mogelijk mensen (politici, gemeentepersoneel, personen die beroepshalve met kinderen werken, burgers, ouders en kinderen zelf) duidelijke informatie te verstrekken over mogelijkheden om de kinderrechten beter te eerbiedigen. Daartoe moeten vooraf relevante gegevens worden ingezameld. Momenteel blijven sommige categorieën kinderen nog buiten het bereik van de statistieken. Als we echt nuttige beleidskeuzes willen maken voor kinderen en jongeren, moeten we over voldoende informatie aangaande hun behoeften beschikken.

GEMEENTEN HEBBEN INVLOED OP DE RECHTEN VAN HET KIND

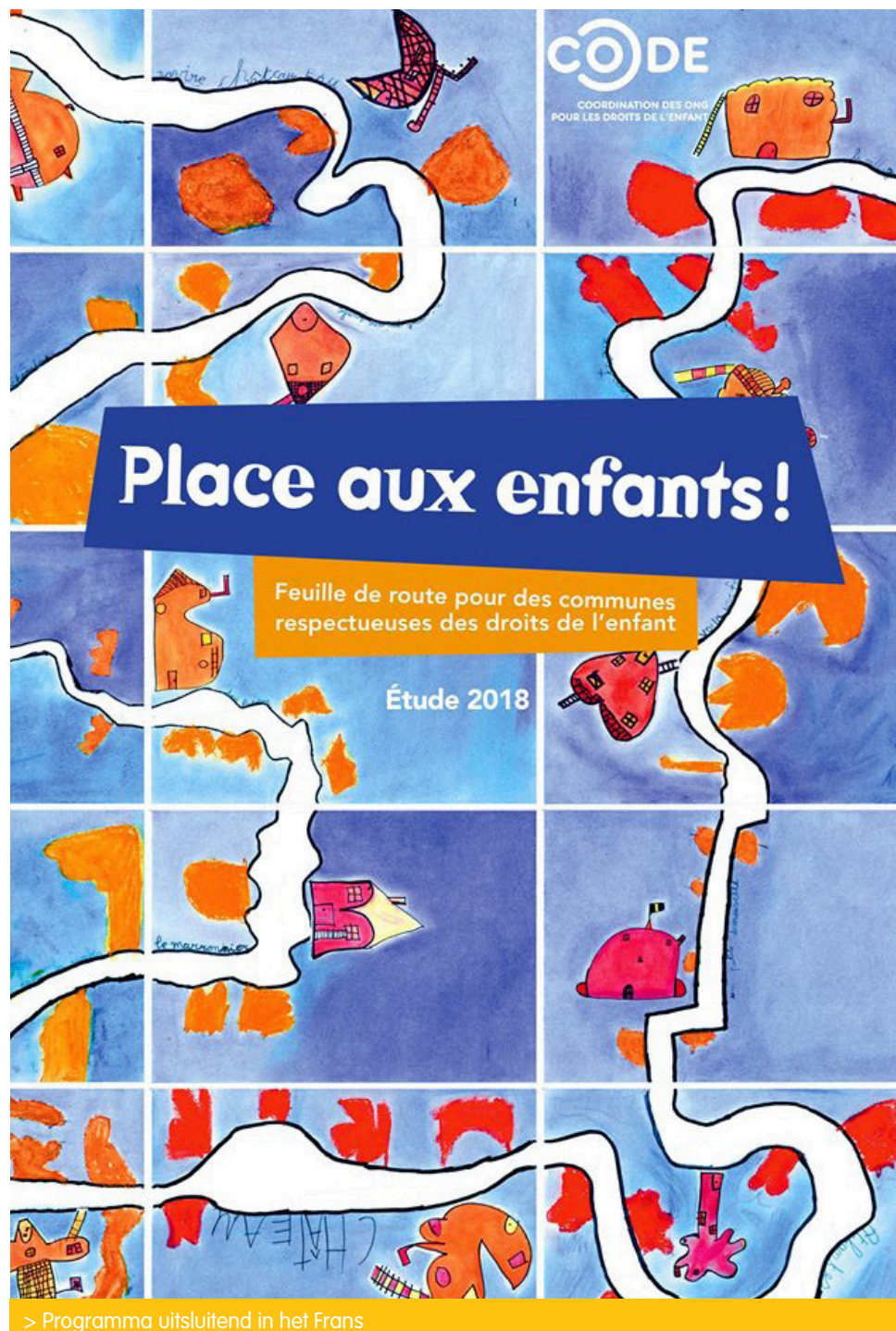
De studie 2018 van CODE, die bestaat in elektronische en papieren versie (gratis verkrijgbaar), is bedoeld als werkinstrument, in het bijzonder voor gemeentelijke beleidsvoerders. Ze is gestructureerd rond **5 hoofdstukken over thema's waarin lokale overheden een impact hebben op het vlak van de kinderrechten:**

- participatie
- onderwijs (voor- en buitenschoolse opvang, scholen, gratis en begeleide vrijetijdsactiviteiten, vorming ivm kinderrechten, goede communicatie)
- openbare ruimte (veiligheidsgevoel, ruimtelijke ordening en vervoer, gemeentelijke administratieve sancties, jeugd en politie)
- onzekerheid (huisvesting, sociale bijstand, gezondheidszorg, bedelarij, jongeren op de vlucht)
- migratie (bescherming van kinderen en gezinnen, lokale integratie)

Elk hoofdstuk bevat waarnemingen (gestaafd met cijfers waar beschikbaar), visies van kinderen en aanbevelingen (van algemene tot concrete) voor gemeenten die de kinderrechten zo goed mogelijk respecteren. Er werden ook referenties, zowel algemene als gespecialiseerde, aan toegevoegd.

Wij moedigen u aan om deze studie te lezen en verder te verspreiden.

Alleen door ons allemaal in te zetten voor de rechten van het kind – in het dagelijks leven en op een transversale en structurele manier – zullen gemeenten echt gastvrij worden voor alle kinderen. Het is een kwestie van ontwikkeling en dus zelfs de toekomst van elk kind. Vanuit een meer collectief perspectief is het ook een kwestie van democratische vitaliteit, omdat dit vereist dat

Sommaire

Introduction	7
1. Participation	11
1.1 Partout, tout le temps	11
1.2 Conseils communaux d'enfants	16
2. Éducation	21
2.1 Accueil de la petite enfance	21
2.2 Enseignement	25
– Inégalités et discriminations	25
– Non-gratuité	31
– Retards, redoublements et exclusions	35
– Manque d'écoles, filières et relégations	39
2.3 Loisirs	43
2.4 Education aux droits de l'enfant	49
2.5 Communication bienveillante	52
3. Espace public	59
3.1 Sentiment de sécurité et harcèlement de rue	59
3.2 Aménagement du territoire et transports	62
3.3 Sanctions administratives communales	68
3.4 Jeunes et police	71
4. Précarités	75
4.1 Logement	76
4.2 Aide sociale	81
– CPAS	81
– Secret professionnel	83
4.3 Soins de santé	85
4.4 Mendicité	88
4.5 Jeunes en errance	91

5. Migration	93
5.1 Protection des enfants et des familles	93
– Vie privée et familiale	98
– Bébés-papiers	100
– Aide sociale et santé	103
– Police	106
– Traite	108
5.2 Intégration au niveau local	108
– Accueil et suivi administratif	108
– Scolarité	112
– Logement	115
– Participation sociale et accès à la citoyenneté	120
Pour aller plus loin	123
Droits de l'enfant	123
Etat de la situation des droits de l'enfant en Belgique	123
Compétences communales	124
Droits de l'enfant et compétences communales	124
L'avis des enfants	125
Résumé de la Convention relative aux droits de l'enfant du 20 novembre 1989	127
La CODE et ses membres	131

er rekening wordt gehouden met alle burgers, dus ook de kinderen.

INSTRUMENTEN VOORHANDEN

In dat kader staat de vereniging CODE en haar leden, elk met zijn eigen expertise, ter beschikking voor uitwisselingen over de kinderrechten en hun toepassing in België, in het bijzonder in de Federatie Wallonië-Brussel! De **CODE-website** bevat nuttige documenten en pedagogische hulpmiddelen ter ondersteuning van uw werk en dat van professionals die op lokaal niveau werkzaam zijn. Zo is er bv. het alternatief rapport van de ngo's over de toepassing door België van het Verdrag van de Rechten van het Kind (opgesteld samen met de Vlaamse tegenhanger 'Kinderrechtencoalitie Vlaanderen'), dat o.a. een bijdrage leverde voor de laatste aanbevelingen van het Kinderrechtencommissariaat aan België en waarvan de bevindingen en aanbevelingen betrekking hebben op alle overheidsniveaus. Er is ook een poster over kinderrechten te vinden, die enerzijds het rapportageproces onder leiding

van de Verenigde Naties schetst en anderzijds de bevindingen van de sector van de kinderrechten samenvat in duidelijke taal voor volwassenen, tieners en kinderen.

Team CODE :

Marie de le Court & Valérie Provost,
02/223.75.00,
info@lacode.be (Op verzoek kan u gratis exemplaren van de publicaties toegestuurd krijgen!).

Website :

www.lacode.be (rubriek Nos Publications).
Documenten download is gratis)

Page Facebook :

Coordination des ONG pour les droits de l'enfant.

www.contracteo.be:
vind met 2 muisklikken
alle inschrijvers
voor uw opdracht!

Ga snel kijken op www.contracteo.be en vind de toekomstige intekenaars op uw aanbestedingen!

Ze zijn al aanwezig:

Contracteo.be is een online gids van bedrijven die klaar staan om in te schrijven op uw (niet-gepubliceerde) overheidsopdrachten en stevige referenties in de openbare sector kunnen voorleggen.

Uw pluspunten als overheidsinkoper:

- tijds winst
- opzoeking per bedrijfssector
- geografische targeting
- gedetailleerde fiche van de inschrijvende bedrijven

 CONTRACTEO.be
BEDRIJVENGIDS VOOR BESTUREN

Contactpersoon en informatie

Laurianne THIRY
Direct : +32 (0)81 40 91 57
E-mail : laurianne.thiry@targetadvertising.be

Samenleving en omgeving

Bevolkingsevolutie
Duurzaam ontwikkelen
Digitale (r)evolutie
Macro-economische context

Financiën

Financieel evenwicht?
Ruimte om te investeren?

Governance

Over organisatie en goed bestuur

De uitdagingen voor onze gemeenten

De gemeenten staan voor een aantal belangrijke uitdagingen. Aan de start van deze nieuwe legislatuur geven we u graag een actueel overzicht. Ons dossier "De uitdagingen voor onze gemeenten" brengt de belangrijkste topics in kaart en zal u zeker helpen bij uw beleid.

Lees er meer over op belfius.be/studies